

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

2016/17

Cynllun Corfforaethol (Amcanion Lles)

A greener place Man gwyrddach



Cynnwys

Cyflwyniad	1
Ynglŷn â Chaerffili	2
Ein Sefyllfa Ariannol	3
Blaenoriaethau Corfforaethol 2013 - 17	4
Newidiadau i'r ffordd y byddwn yn cynllunio ac yn adrodd am berfformiad	5
Y pum dull o weithio	6
Saith nod Lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015	7
Ble mae ein blaenoriaethau'n cysylltu â saith nod Lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2-15	8
Adolygiad o Amcanion Gwella 2015/16	9
Canlyniadau'r ymgynghoriad ynghylch Amcanion Lles 2016/17	11

Amcanion Lles 2016/17

Amcan Lles 1	Helpu pobl i wneud y defnydd gorau o incwm y cartref a rheoli eu dyledion.	13
Amcan Lles 2	Gwella canlyniadau i bob dysgwr, yn enwedig y rhai a allai dangyflawni.	19
Amcan Lles 3	Cau'r bwch mewn disgwyliad oes i drigolion rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ac ardaloedd lleiaf difreintiedig yn y Fwrdeistref.	25
Amcan Lles 4	Rheoli Carbon: Lleihau ein hól troed carbon	35
Amcan Lles 5	Buddsoddi yng nghartrefi'r Cyngor er mwyn trawsnewid bywydau a chymunedau	43
Cysylltu â ni		51

Rhagair gan yr Arweinydd, y Cynghorydd Keith



“Gwella bywydau, gwella cymunedau a gwella ein hamgylchedd”

Croeso i Gynllun Corfforaethol y Cyngor ar gyfer 2016/17.

Mae'r ddogfen hon yn llawer mwy na llyfryn strategol sy'n casglu llwch ar silff. Ein Cynllun Corfforaethol yw'r patrwm sylfaenol ar gyfer y ffordd y mae'r sefydliad hwn yn darparu ei wasanaethau, yn gweithio gyda phartneriaid ac yn ceisio gwella dyfodol cymunedau ledled bwrdeistref sirol Caerffili.

Rwy'n hynod falch o'r hyn y mae'r Cyngor hwn wedi'i gyflawni dros y blynyddoedd diwethaf, er gwaetha'r pwysau ariannol sylweddol sy'n wynebu awdurdodau lleol ar hyd a lled Cymru.

Mae'r awdurdod hwn yn gwella bywydau, yn gwella cymunedau ac yn gwella ein hamgylchedd. Rydym yn trawsnewid ein stoc dai gyda buddsoddiad enfawr fel rhan o Safon Ansawdd Tai Cymru. Rydym yn gwella addysg o ran cyflwr ein hadeiladau ysgol a thrwy godi safonau. Rydym hefyd yn ymroddedig i'r agenda 'gwyrdd' drwy fod yn fwy cynaliadwy yn y ffordd y gwnawn bethau, yn amrywio o oleuadau stryd sy'n arbed ynni i arferion caffael gwell.

Er mwyn sicrhau ein bod yn blaenoriaethu'n effeithiol, mae'n bwysig cytuno ar amcanion allweddol er mwyn helpu llywio'r sefydliad a darparu ffocws i'n hadnoddau. Daeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 i rym ym mis Ebrill 2016. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod cyrff cyhoeddus yn gweithio tuag at set o nodau Lles a rennir, er mwyn cyflawni gwelliannau i les pobl a chymunedau yng Nghymru. Yn y gorffennol, rydym wedi cytuno ar restr o 'Amcanion Gwella' bobl blwyddyn, ond mae'r rhain bellach yn newid yn 'Amcanion Lles' er mwyn adlewyrchu'n well gofynion *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015* Llywodraeth Cymru.

Mae'n fwy na newid gair, caiff yr un gair bach hwnnw effaith sylweddol ar y ffordd y gweithiwn wrth i ni symud tuag at y pum ffordd newydd o weithio, sef ysbryd y ddeddfwriaeth newydd arwyddocaol hon; dywedir mwy am hyn ar dudalen 5.

Dyma ein Hamcanion Lles ar gyfer 2016/17 a chredwn y bydd canolbwyntio ar y pum thema hyn yn dod â buddion lu i bob un o'n cymunedau:

1. Helpu pobl i wneud y defnydd gorau o incwm y cartref a rheoli eu dyledion
2. Gwella canlyniadau i bob dysgwr, yn enwedig y rhai a allai dangyflawni
3. Cau'r bwlch mewn disgwyliad oes i drigolion rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ac ardaloedd lleiaf difreintiedig yn y fwrdeistref
4. Rheoli Carbon: Lleihau ein hól troed carbon
5. Buddsoddi yng nghartrefi'r Cyngor er mwyn trawsnewid bywydau a chymunedau

Ceisiwch neilltuo amser i ystyried cynnwys y ddogfen hon, a byddai gennym ddiddordeb mawr i glywed unrhyw adborth a allai fod gennych. Rydym yn cydnabod bod lle i wella o hyd mewn sefydliad o'r maint a'r cymhlethdod hwn, felly mae'n bwysig fod trigolion a rhanddeiliaid allweddol eraill yn gweithio gyda ni i helpu llywio gwasanaethau yn y dyfodol. Edrychaf ymlaen at glywed gennych.

Cyflwyniad

Mae'n bleser gennym gyflwyno ein Hamcanion Lles ar gyfer 2016/17.

Cyflwynwyd deddfwriaeth newydd gan Lywodraeth Cymru o'r enw Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 sy'n mynnu bod pob corff cyhoeddus yn pennu 'Amcanion Lles' sy'n cyfrannu at gyflawni saith o Nodau Lles.

Mae ein Hamcanion Gwella presennol yn seiliedig ar dystiolaeth o feysydd y mae angen eu gwella. Ar dudalen 8, amlinellwn y cysylltiadau rhwng ein Hamcanion ni a'r nodau Lles Cenedlaethol. Rydym wedi newid enw amcanion y Cyngor i amcanion 'Lles' er mwyn adlewyrchu'u cyfraniad at y Nodau Lles cenedlaethol yn well.

Rydym yn cydnabod bod rhaid i'n Hamcanion Lles fod yn fwy na 'newid enw', rhaid iddynt fod yn asesiad priodol o anghenion a chryfderau ar sail tystiolaeth a data ffeithiol. Maent yn mynnu gweithredu i wella ansawdd bywyd mewn ffordd gynaliadwy, gan adeiladu ar gryfderau yn ogystal â meysydd angen. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn mynnu bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn dangos pum egwyddor, neu bum ffordd o weithio i ddangos eu bod wedi cymhwyso'r 'egwyddor datblygu cynaliadwy'. Caiff y pum ffordd o weithio eu hesbonio'n fanylach ar dudalen 6, ac maent a wnelo ag edrych yn yr 'hirdymor', cynnwys rhai eraill, fel y dinasyddion, mewn penderfyniadau, integreiddio ein dulliau gyda chyrff sector cyhoeddus neu sector gwirfoddol eraill, cydweithredu ar atebion ar y cyd a chanolbwyntio ar atal problemau, trwy weithio i ddeall gwraidd y problemau. Yn y blynyddoedd i ddod, caiff ein Hamcanion Lles eu llywio gan yr Asesiad Lles sy'n cael ei gynnal gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus newydd Caerffili, a'r 'Cynllun Lles' a ddaw yn ei sgil.

Bydd hon yn flwyddyn drosiannol i Gaerffili o ran y modd y pennwn ac y diffiniwn ein hamcanion, ond yr hyn nad yw'n newydd yw ein bod, ers blynyddoedd lawer, wedi ymgynghori ynghylch yr amcanion hynny i weld a oedd y rhain yn feysydd a oedd yn bwysig i'r cyhoedd. Mae'r cynllun hwn yn crynhoi canlyniadau ymgynghoriad eleni, ac yn nodi'r rhesymau dros i ni ddewis y meysydd gwella penodol hyn.

Yn dilyn yr ymgynghoriad, rydym wedi cadw meysydd gwella'r llynedd am ein bod yn gwybod bod mwy i'w wneud yn y meysydd hyn, ac mae'r camau gweithredu i'w cyflawni wedi'u gosod dros y tymor hwy. Yn ychwanegol at y pump o Amcanion Lles ar gyfer 2016/17 mae gennym wyth o Flaenoriaethau Corfforaethol; blaenoriaethau tymor hir y Cyngor yw'r rhain a gafodd eu pennu dros oes y weinyddiaeth 2013-2017, a dangosir y rhain ar dudalen 4. Mae'n bwysig gwybod nad yw cael Amcanion Lles a blaenoriaethau corfforaethol yn ein hatal rhag cyflawni'r llw o bethau a wnawn a delio â sefyllfaoedd newydd wrth iddynt godi. Fodd bynnag, yn y cyfnod hwn o gyfyngu ariannol, mae'n fuddiol canolbwyntio ein hymdrechion mewn meysydd penodol.

Rydym yn gwerthfawrogi ac yn diolch i bawb a ymatebodd i'r ymgynghoriad a'n helpodd i lywio dewisiadau ar gyfer 2016/17, a gobeithiwn y byddwch yn mwynhau darllen mwy am yr hyn rydym am ei wella. Os oes gennych unrhyw gwestiwn neu os hoffech ddod yn fwy cysylltiedig, gallwch weld ein manylion cyswllt ar ddiwedd y cynllun hwn.

Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili tua 9 milltir o Gaerdydd, ac mae'n cwmpasu ardal ddaearyddol o 278 km². Mae'r ardal hon yn cyfrif am 1.3% o gyfanswm arwynebedd Cymru. Ein tref fwyaf yw Caerffili ac ymhlith y trefi eraill yn y fwrdeistref mae Bedwas, Rhisga, Ystrad Mynach, Nelson, Trecelyn, Coed Duon, Bargoed, Tredegar Newydd a Rhymni. Yn seiliedig ar wybodaeth o'r cyfrifiad diwethaf (2011), mae'r boblogaeth wedi tyfu 10,000 i 179,000, gyda'r amcangyfrif canol blwyddyn (2014) yn nodi cynnydd bach yn y boblogaeth i 180,000. Dyma'r bumed boblogaeth fwyaf ymhlith holl gynghorau Cymru. Mae gan Gaerffili broffil demograffig amrywiol gyda chyfran uwch o blant a phobl o oedran ymddeol o gymharu â chyfartaleddau Cymru. Mae canran y plant sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (defnyddir hyn fel dynodiad o amddifadedd) ar 21%, a dyma'r chweched ganran uchaf o bob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru. Mae tri chwarter o 73 o wardiau'r Cyngor yn y 50 y cant o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gydag 13 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is o fewn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru, gyda chrynodiad o amddifadedd yng ngogledd y fwrdeistref. Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is yw'r ffin ddaearyddol yn seiliedig ar faint poblogaeth a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru i gyfrifo data.

Y fwrdeistref hon sydd â'r gyfradd ddiweithdra ail uchaf yng Nghymru o hyd (ar gyfer y rhai 16 - 64 oed) gyda lefelau cymharol uchel o amddifadedd. Dangosodd data diweddar mai Caerffili sydd â'r gyfran uchaf o aelwydydd heb waith, a gall hyn danseilio'n gallu i gyflawni gwelliannau o ran ansawdd bywyd.

Ond mae llawer o gryfderau gan yr ardal hefyd, er enghraifft, mae ein cefn gwlad, ein bywyd gwyllt a'n parciau gwledig yn ased, a dosberthir tua 75% o'r fwrdeistref fel un wledig. Ceir ystod eang o fannau yng nghefn gwlad i ymweld â nhw, ac mae llw o lwybrau cerdded. Mae oddeutu 80% o'r hawliau tramwy yn y fwrdeistref sirol yn agored, gyda rhyw 5000 hectar o dir mynediad agored ar gael i gerddwyr, sy'n archwilio cefn gwlad. Mae ein gwasanaethau twristiaeth a digwyddiadau yn boblogaidd gyda llawer o ymwelwyr â Chastell Caerffili, ac mae niferoedd eithriadol yn mynychu digwyddiadau fel y ras 10 cilometr.

Rhai ffeithiau ynglŷn â'r Fwrdeistref yw bod gennym:

- y **4edd nifer uchaf** o bobl fesul cilometr sgwâr yng Nghymru;
- y **3edd ganran uchaf** o bobl o dan 16 oed yng Nghymru;
- y **4edd ganran isaf** o bobl dros 65 oed yng Nghymru;
- y **5ed ganran uchaf** o bobl yn hawlio budd-daliadau yng Nghymru;
- y **3ydd cyfartaledd isaf** o'r dreth gyngor band D yng Nghymru.

I gael mwy o wybodaeth am yr amrywiaeth o fannau gwledig i ymweld â nhw, gan gynnwys y mannau gorau i chwilio am fywyd gwyllt, ewch i your.caerphilly.gov.uk/countryside. Am fannau i aros a bwyta, ac i fwynhau gweithgareddau ychwanegol ym Mwrdeistref Caerffili, ewch i www.visitcaerphilly.com

Ein Sefyllfa Ariannol

Y Cyngor yw'r cyflogwr mwyaf yn yr ardal gyda mwy na 9,300 o staff yn darparu ystod eang o wasanaethau, o wasanaethau cymdeithasol 'o'r crud i'r bedd', addysg, tai, cynnal a chadw ffyrdd, gwaredu gwastraff a glanhau strydoedd, i enwi rhai yn unig. Mae gan yr Awdurdod gyllideb refeniw a chyfalaf gros gyfunol o dros £400 miliwn y flwyddyn. Mae gennym oddeutu 1168 o adeiladau, yn cynnwys 92 o ysgolion, 9 Canolfan hamdden ac 8 Llyfrgell. O ran ein sefyllfa ariannol bresennol, ar 25 Tachwedd 2015, cyhoeddwyd manylion Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant Llywodraeth y DU, ac roedd hwn yn fwy cadarnhaol na'r disgwyl. Arweiniodd hyn at setliad ariannol gwell i Lywodraeth Cymru ac, yn ei dro, golygodd hynny fod lefel wirioneddol y gostyngiadau cyllid i lywodraeth leol yng Nghymru yn llai o lawer nag yr ofnwyd.

Roedd cynigion cyllideb drafft 2016/17 gwreiddiol CBS Caerffili, a ystyriwyd gan Gabinet y Cyngor ar 14 Hydref 2015, yn cynllunio ar gyfer gostyngiad posibl o 4.3% yn y cyllid a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru. Yn dilyn canlyniad yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant, cadarnhawyd mai'r toriad gwirioneddol mewn cyllid oedd 0.9%, sef gostyngiad arian o £2.275m. Fodd bynnag, er mwyn bodloni'r holl bwysau o ran costau nad oedd modd i'r Cyngor eu hosgoi, roedd angen gwneud arbedion sylweddol o hyd i sicrhau gallu cyflawni cyllideb gytbwys ar gyfer 2016/17. O ganlyniad, yn ei gyfarfod ar 24 Chwefror 2016, cymeradwyodd y Cyngor becyn o arbedion gwerth £11.1m. Effaith gyfyngedig a gaiff yr arbedion y cytunwyd arnynt ar gyfer 2016/17 ar wasanaethau llinell flaen, a lle bynnag y bo modd, mae blaenoriaethau'r Cyngor yn cael eu gwarchod rhag toriadau. Gellir gweld manylion llawn arbedion 2016/17 a'r broses ymgynghori gynhwysfawr a gynhaliwyd, yn yr adroddiad 'Cynigion y Gyllideb 2016/17 a Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2016/2021', sydd ar gael drwy ddilyn y ddolen ganlynol: - <http://www.democracy.caerphilly.gov.uk/documents/s14240/Budget%20Proposals%202016-17%20and%20Medium%20Term%20Financial%20Strategy%202016-21.pdf>

Mae'r sefyllfa ariannu ledled Cymru ar gyfer y blynyddoedd i ddod yn parhau'n ansicr, felly mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu ymagwedd ochelgar o gynhyrchu Cynllun Ariannol Tymor Canolig 5 mlynedd dangosol. Yn ychwanegol at y toriad o 0.9% a gadarnhawyd yn y cyllid ar gyfer 2016/17, mae'r cynllun hwn yn rhagdybio y bydd gostyngiadau blynyddol mewn arian o 1.4% o 2017/18 hyd at 2019/20 heb unrhyw gynnydd na gostyngiad mewn cyllid yn 2020/21. Mae'r cynllun hefyd yn nodi'r pwysau o ran costau y bydd angen mynd i'r afael ag ef wrth i ni symud ymlaen. Rhagwelir y bydd angen i'r Awdurdod ddod o hyd i gyfanswm arbedion pellach o ryw £25m am y cyfnod 2017/18 i 2020/21.

Mae gwaith sylweddol eisoes yn mynd rhagddo i nodi cynigion pellach ar gyfer arbedion er mwyn bodloni'r diffyg ariannol rhagamcanol ar gyfer y blynyddoedd i ddod, a bydd y sefyllfa'n cael ei hadolygu'n fanwl. Mae'r heriau ariannol a wynebwr gan yr Awdurdod yn rhai sylweddol, ond mae'r Cyngor yn parhau'n ymroddedig i'w egwyddorion a gytunwyd yn flaenorol, sef: - Diogelu gwasanaethau llinell flaen lle gallwn, a lleihau gwariant ar gostau rheoli a gweinyddu. Cynyddu ffioedd a thaliadau lle bo'n briodol. Lleihau, yn hytrach na dileu gwasanaethau, lle bo modd. Canolbwyntio ar flaenoriaethau. Edrych am ffyrdd gwahanol o ddarparu gwasanaethau (cydweithio, partneriaethau, ymddiriedolaethau cymunedol, ac ati).

Pe bai angen mwy o wybodaeth arnoch am y gyllideb, gellir gweld manylion ar wefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili www.caerffili.gov.uk neu trwy gysylltu â: Stephen Harris, Pennaeth Cyllid Corfforaethol Dros Dro Ffôn: 01443 863022 neu E-bost harrisr@caerphilly.gov.uk

BG 1	Caiff anghenion gofal cymdeithasol pobl eu nodi a'u diwallu mewn ffordd amserol a phriodol.	Mae'r flaenoriaeth hon yn canolbwyntio ar ba mor gyflym y byddwn yn gwneud asesiadau fel bod y cleient yn cael gwasanaeth cyflymach a bod yr ansawdd yn parhau'n uchel. Rydym eisiau gwella
BG 2	Caiff Plant ac Oedolion eu diogelu rhag cael eu cam-drin.	Ein hymrwymiad yw atal cam-drin plant ac oedolion sy'n agored i niwed yn y gymuned gydag ymatebion cyflym ac effeithiol, a gweithio gydag asiantaethau eraill i hyfforddi, cefnogi ac ymgyrchu i gynyddu ymwybyddiaeth a gwella holl feysydd gweithio
BG 3	Gwella safonau ar draws pob grŵp blwyddyn, yn arbennig cyfnodau allweddol 2 a 3.	Perfformiad disgyblion yn gwella, ac yn enwedig grwpiau sy'n agored i niwed. Rydym eisiau codi lefelau llythrennedd i bawb, ac yn enwedig ar gyfer disgyblion blwyddyn 4. Rydym eisiau i'r bwlch rhwng cyflawniadau bechgyn a merched leihau.
BG 4	Nodi grwpiau o ddysgwyr sy'n agored i niwed a datblygu ymyriadau er mwyn sicrhau y caiff eu hanghenion eu diwallu.	Mae hwn yn un o'n hamcanion lles hefyd ar gyfer 2016/17; mae hwn hefyd yn canolbwyntio ar leihau nifer y bobl ifanc sy'n gadael addysg, hyfforddiant neu ddysgu yn y gwaith heb gymhwyster cymeradwy.
BG 5	Lleihau'r bwlch o ran cyrhaeddiad rhwng disgyblion mewn cymunedau breintiedig a chymunedau difreintiedig.	Codi lefelau presenoldeb a datblygu gwasanaeth allgymorth i'r rheiny mewn cymunedau anghysbell. Mae'r flaenoriaeth hon hefyd yn cysylltu â'n Hamcan Gwella i ddatblygu strategaethau i leihau'r bwlch o ran cyrhaeddiad ar gyfer plant sy'n cael prydau ysgol am ddim.
BG 6	Hyrwyddo buddiannau ffordd o fyw gweithgar ac iach.	Llwyddiant yn y flaenoriaeth hon yw lleihau'r niwed a achosir gan alcohol, cynyddu gweithgarwch corfforol, lleihau ysmegu a hybu bwyta'n iach. Rydym hefyd eisiau cefnogi cynlluniau pontio'r cenedlaethau.
BG 7	Buddsoddi yng nghartrefi ein cyngor a'u cymunedau er mwyn trawsnewid bywydau.	Dyma un o'n Hamcanion Lles, lle'r ydym yn adeiladu ac yn ailwampio tai Cyngor fel eu bod yn bodloni Safon Ansawdd Tai Cymru erbyn 2020.
BG 8	Fforddiadwyedd – Rhoi'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar waith wedi'i anelu at ddarparu cyfnod o sefydlogrwydd sy'n helpu'r Awdurdod i gynnig amrywiaeth o wasanaethau cynaliadwy yn y dyfodol.	Rydym eisiau cyflawni cyllideb gytbwys trwy roi cynigion arbedion ar waith ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Dros gyfnod o 2 i 3 blynedd, byddwn yn parhau i fod â gostyngiad mewn gwariant sy'n dal i ganiatáu i wasanaethau wneud gwelliannau.

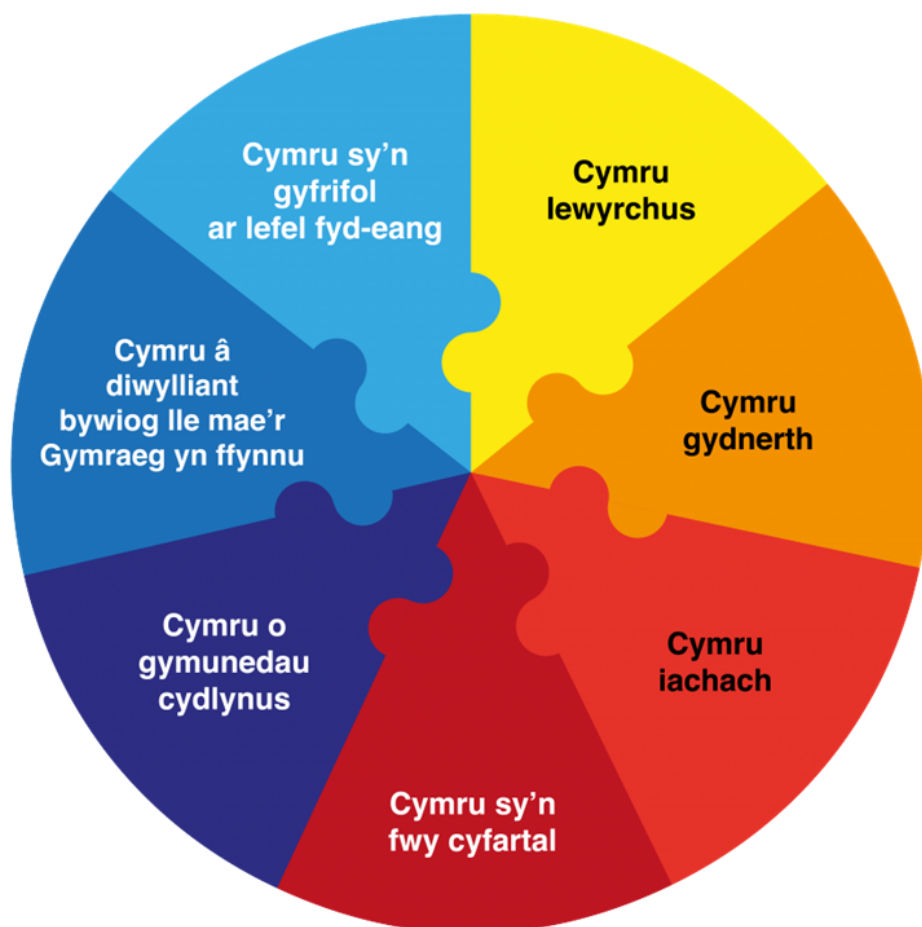
Newidiadau i'r ffordd y byddwn yn cynllunio ac yn adrodd am berfformiad

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015

Mae hon yn Ddeddf newydd a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru, a fydd yn newid agweddau ar sut y gweithiwn. Diben cyffredinol y Ddeddf yw sicrhau bod trefniadau llywodraethu cyrff cyhoeddus ar gyfer gwella lles Cymru yn ystyried anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r Ddeddf wedi'i chynllunio i wella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol Cymru yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud ag annog cyrff cyhoeddus i feddwl mwy am y tymor hir, gweithio'n well gyda phobl a chymunedau a'i gilydd, ceisio atal problemau a mabwysiadu dull gweithredu mwy cydgysylltiedig. Bydd hyn yn ein helpu i greu Cymru yr ydym i gyd eisiau byw ynddi, nawr ac yn y dyfodol. Er mwyn gwneud yn siŵr ein bod i gyd yn gweithio tuag at yr un weledigaeth, mae'r Ddeddf yn pennu **saith** o nodau lles, sydd wedi'u nodi isod:

Nodau Llesiant



Y pum dull o weithio

Mae'r egwyddor yn cynnwys **pum dull o weithio** y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus eu hystyried i ddangos eu bod wedi dilyn yr egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae'r rhain fel a ganlyn:-

- Edrych i'r **hirdymor** fel nad ydynt yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain;
- Mabwysiadu dull **integredig** fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar bob un o'r nodau lles wrth benderfynu ar eu blaenoriaethau;
- **Cynnwys** amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt;
- Gweithio gyda phobl eraill mewn dull **cydweithredol** i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd;
- Deall gwraidd problemau er mwyn eu **hatal** rhag digwydd.

Beth sy'n rhaid i ni wneud i fodloni gofynion y Ddeddf?

Y ddyletswydd graidd yn y Ddeddf (y ddyletswydd Lles) yw bod rhaid i gyrff cyhoeddus i gyd bennu amcanion lles sy'n hyrwyddo i'r eithaf eu cyfraniad at gyflawni'r nodau lles a amlinellir gyferbyn. Wrth wneud hynny, rhaid iddynt gymryd pob cam rhesymol i fodloni'r amcanion lles hynny, yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy a'r pum dull o weithio a amlinellwyd uchod.

Yn gryno, rhaid i ni:

- Bennu a chyhoeddi amcanion lles
- Cymryd pob cam rhesymol i fodloni'r amcanion hynny
- Cyhoeddi datganiad ynglŷn â'n hamcanion lles
- Cyhoeddi adroddiad blynyddol am gynnydd
- Cyhoeddi ein hymateb i unrhyw argymhellion a wneir gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghymru

Sut ydym ni'n paratoi ar gyfer hyn?

Rydym wedi sefydlu gweithgorau o fewn y Cyngor, ac wedi dechrau gweithio gyda phartneriaid ar asesiad lles er mwyn helpu'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i ddatblygu'i Gynllun Lles. Rydym wrthi'n datblygu strategaeth gyfathrebu a dulliau craffu er mwyn rhoi sylfeini'r dulliau gweithio newydd yn eu lle. Er bod yna ofynion penodol fel y nodwyd uchod, mae'r newidiadau'n ymwneud mwy o lawer â newid diwylliant a newid y ffordd y gweithiwn yn hytrach na chydymffurfio'n unig, gan na fydd hyn ar ei ben ei hun yn annog ffyrdd newydd o weithio. Rydym yn sefydlu prosiectau gwella busnesau ar ymgysylltu â staff a gallu i arwain, gan y bydd hyn yn rhannol yn helpu gyda newid y ffordd y gweithiwn. Mae pob un o amcanion y Cyngor yn cyfrannu at nod neu nodau lles penodol yn y tudalennau canlynol. Rydym wedi dangos lle gwnânt eu cyfraniadau mwyaf cadarn, gan na all pob un o amcanion y Cyngor gyfrannu at bob un o'r saith nod, gan fod rhaid eu teilwra at ein hanghenion lleol. Dim ond lle gwneir y cysylltiadau cryfaf rydym wedi dangos, ond gyda'i gilydd mae ein set o amcanion lles yn cyfrannu at bob un o'r saith Nod Lles



Saith nod Lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015

Nod	Disgrifiad o'r Nod
Cymru lewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.
Cymru gydnerth	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
Cymru iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei hyrwyddo i'r eithaf a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol).
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.

BG Blaenoriaeth

ALI Gorfforaethol

**Ble mae ein
blaenoriaethau'n cysylltu
â'r saith Nod Lles**

Cymru lewyrchus	Cymru gydnaerth	Cymru iachach	Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
1	2	3	4	5	6	7

Ein Blaenoriaethau Corfforaethol a'n Hamcanion Lles		1	2	3	4	5	6	7
BG 1	Caiff anghenion gofal cymdeithasol pobl eu nodi a'u diwallu mewn ffordd amserol a phriodol.							
BG 2	Caiff plant ac Oodolion eu diogelu rhag cael eu cam-drin.							
BG 3	Gwella safonau ar draws pob grŵp blwyddyn, yn arbennig cyfnodau allweddol 2 a 3							
BG 4	Nodi grwpiau o ddysgwyr sy'n agored i niwed a datblygu ymyriadau er mwyn sicrhau y caiff eu hanghenion eu diwallu.							
BG 5	Lleihau'r bwlch o ran cyrhaeddiad rhwng disgyblion mewn cymunedau breintiedig a chymunedau difreintiedig.							
BG 6	Hyrwyddo buddiannau ffordd o fyw gweithgar ac iach.							
BG 7	Buddsoddi yng nghartrefi ein cyngor a'u cymunedau er mwyn trawsnewid bywydau.							
BG 8	Fforddiadwyedd – Rhoi'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar waith wedi'i anelu at ddarparu cyfnod o sefydlogrwydd sy'n helpu'r Awdurdod i gynnig amrywiaeth o wasanaethau cynaliadwy yn y dyfodol.							
ALI 1	Helpu pobl i wneud y defnydd gorau o incwm y cartref a rheoli eu dyledion.							
ALI 2	Gwella canlyniadau i bob dysgwr, yn enwedig y rhai a allai dangyflawni.							
ALI 3	Cau'r bwlch mewn disgwyliad oes i drigolion rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ac ardaloedd lleiaf difreintiedig yn y Fwrdeistref.							
ALI 4	Rheoli Carbon: Lleihau ein hól troed carbon							
ALI 5	Buddsoddi yng nghartrefi'r Cyngor er mwyn trawsnewid bywydau a chymunedau							

Adolygiad o Amcanion Gwella 2015/16

Yn ystod 2015/16, nododd yr Awdurdod bum blaenoriaeth benodol a elwir yn Amcanion Gwella, ac mae'r crynodeb isod yn amlinellu'n fras pa mor llwyddiannus oeddent pan aethpwyd ati i'w diweddar. Bydd adroddiad llawn ar eu cynnydd blynyddol yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref 2016.

1. Helpu pobl i wneud y defnydd gorau o incwm y cartref a rheoli eu dyledion

At ei gilydd, barnwyd bod cyflawni o ran yr amcan hwn yn rhannol lwyddiannus. Llwyddom i gyflawni llawer, ond gan fod hwn yn amcan tymor hir, mae mwy i'w wneud. Yn benodol, rydym yn gweithio'n dda tuag at gyflawni a rhagori ar y targed ar gyfer cyfeirio trigolion i gael cymorth gyda rheoli dyledion a chael buddiannau. Rydym yn gweithio yn ôl y targed o ran cynorthwyo plant i gael lleoliadau, ac mae hyn yn arwyddocaol gan ystyried ymgysylltiad yn yr ardaloedd Dechrau'n Deg newydd.

Rydym yn parhau i hybu manteisio ar Brydau Ysgol am Ddim, gan ddefnyddio sianelau cyfryngau sefydledig, a hefyd drwy weithio gydag ysgolion a phartneriaid eraill. Mae'r wybodaeth a roddwyd yn amlygu'r buddion i rieni ac ysgolion o fod rhieni/gofalwyr cymwys yn cwblhau ceisiadau Prydau Ysgol am Ddim. Mae'r niferoedd sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim mewn ysgolion uwchradd wedi cynyddu o gymharu â'r un cyfnod y llynedd, er bod niferoedd yn dal islaw ein targed yn y sector ysgolion uwchradd a chynradd.

Ymwelwyd â bron i 500 o denantiaid y Cyngor yr effeithir arnynt gan newidiadau diwygio lles yn eu cartref eu hunain, a rhoddwyd cyngor a chymorth iddynt; cafodd bron i 400 o drigolion eraill eu cyfeirio at gymorth cyngor ariannol. Gwerth yr arbedion ariannol a gynhyrchwyd ar gyfer tenantiaid o ganlyniad uniongyrchol i gymorth wyneb yn wyneb oedd £126,877. Hefyd, mae £50,914 o incwm ychwanegol wedi'i gynhyrchu ar gyfer trigolion drwy'r gwasanaethau cymdeithasol ar ddiwedd mis Medi 2015.

2. Gwella canlyniadau i bob dysgwr, yn enwedig y rhai a allai dangyflawni

At ei gilydd, barnwyd bod cyflawni o ran yr amcan hwn yn rhannol lwyddiannus ar hyn o bryd.

Mae'r holl gamau wedi'u rhoi ar waith ond mae'n gyfnod cynnar arnynt o ran datblygu, nid yw data perfformiad yng Nghyfnod Allweddol 4 wedi'i ddilysu eto ac mae targedau newydd i'w pennu ym mis Hydref 2016. Mae System ar gyfer Olrhain ac Adrodd ar Fregusrwydd Dynodedig mewn Addysg [System for Tracking and Reporting Identified Vulnerability in Education] (STRIVE) wedi'i datblygu a'i defnyddio i lywio'r holl reolwyr yn eu gwaith gyda phlant a phobl ifanc.

Sefydlwyd grŵp addysg er mwyn gwella cyfleoedd dysgu yn ardal Sant Iago. Mae cynllun drafft wedi'i lunio, a chaiff ei gwblhau ar ddechrau mis Tachwedd. Mae gweithiwr teulu wedi'i gymeradwyo, ac mae ysgolion yn gweithio'n agos gydag asiantaethau eraill i sicrhau bod gwasanaethau'n hwylus. Mae'r Gwasanaeth Cyngori Addysg wedi gweithio'n agos gydag ysgolion i ddatblygu strategaethau i gau'r bwlch mewn perfformiad rhwng y rhai sy'n cael prydau ysgol am ddim a'r rhai nad ydynt yn eu cael. Hefyd, mae cynghorwyr her yn monitro'r cynllun ar gyfer y Grant Amddifadedd Disgyblion.

3. Cau'r bwlch mewn disgwyliad oes i drigolion rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ac ardaloedd lleiaf difreintiedig yn y fwrdeistref

At ei gilydd, barnwyd bod cyflawni o ran yr amcan hwn yn rhannol lwyddiannus, gan ei bod hi'n ddyddiau cynnar o ran eu datblygu ar rai o'r prosiectau oherwydd natur yr amcan iechyd hirdymor hwn. Fodd bynnag, rydym wedi sicrhau cyllid i gyflwyno'r rhaglen Byw'n Iach Byw'n Hirach, a ddechreuodd yng ngogledd y Fwrdeistref yn Nhachwedd 2015. Mae hon yn flaenoriaeth Mynd i'r Afael â Thlodi gan Lywodraeth Cymru ac mae'n cael ei chyflawni fel peilot gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. Ar ôl ei lansio yn Chwefror 2015, mae dros 2000 o unigolion eisoes wedi'u gweld yng Ngorllewin Blaenau Gwent. Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, bydd yn cwmpasu meddygfeydd teulu dethol o Rymni i lawr i Ystrad Mynach a Markham. Yn ogystal, cytunwyd i gyflwyno'r rhaglen ym Mharc Lansbury. Mae'r rhaglen yn gwahodd trigolion

40-64 oed (nad ydynt ar gofrestr clefydau cronig ar hyn o bryd), sy'n byw yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, i dderbyn asesiad risg cardiofasgwlaidd (prawf MOT ganol bywyd). Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, rhagwelir y bydd hyn yn golygu rhyw 7000 o drigolion; cynhelir asesiadau mewn lleoliadau cymunedol lleol.

4. Rheoli Carbon: Lleihau ein hól troed carbon

Barnom fod yr amcan hwn yn llwyddiannus ar gyfer 2015/16 am y credwn ein bod wedi llwyddo i wneud cynnydd da a chyson ar draws holl elfennau'r amcan, ac mae hyn wedi arwain at: Ymwybyddiaeth, gwybodaeth, dealltwriaeth a rheolaeth well o lawer o ran rheoli ynni o fewn ein sefydliad. Rydym wedi mesur gostyngiadau yn y defnydd o ynni, carbon a chostau trwy gynlluniau Buddsoddi-i-Arbed a gwell rheolaeth ar eiddo/tai, ac wedi lleihau ein hallyriadau carbon trwy dechnolegau gwell, rheolaeth well ar ddefnyddio, gwella ymwybyddiaeth o ynni a rheolaeth well ar adeiladau trwy waith cadw a chynnal da.

Rydym wedi diogelu rhag cost ynni sylweddol yn y dyfodol lle'r ymgwymerwyd â gweithgareddau arbed ynni, ac wedi gwella ansawdd ein hamgylcheddau, er enghraifft, mewn ystafelloedd dosbarth ysgolion, ac wedi gwella parhad offer. Rydym wedi sicrhau a gweithredu cryn fuddsoddiad mewn trefniadau PV solar ar gyfer Cartrefi i'r Henoed ac wedi gwella darllen, monitro ac adrodd ar fesuryddion safleoedd lleol (techneg cynnal a chadw dda).

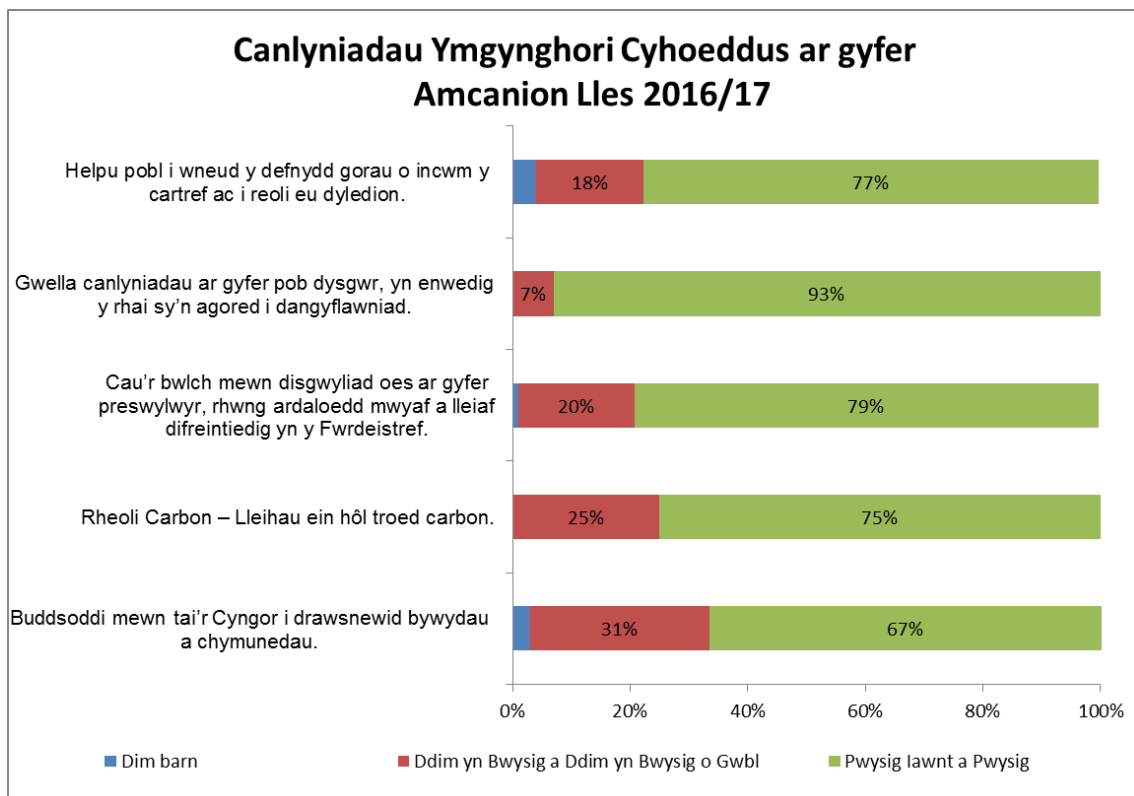
5. Buddsoddi yng nghartrefi'r Cyngor er mwyn trawsnewid bywydau a chymunedau

At ei gilydd, barnwyd bod cyflawni o ran yr amcan hwn yn rhannol lwyddiannus, gan na wnaethom gyflawni'r holl welliannau a gynlluniwyd a bodloni pob un o'n targedau am y flwyddyn.

Mae llithriant mawr wedi digwydd o fewn y rhaglen aml-flwyddyn hon, ac ymgwymerir ag ymarferiadau i ailbroffilio'r rhaglen yn flynyddol. Mae mesurau ychwanegol yn cael eu rhoi ar waith i gynyddu capasiti a lliniaru risgiau er mwyn sicrhau y gellir cwrdd â dyddiad targed terfynol Safonau Ansawdd Tai Cymru, sef 2020, o hyd. Fodd bynnag, ar gyfer y gwaith a gwblhawyd yn 2015/16, gallwn ddangos gwelliannau sylweddol i ddarpariaethau mewnol ac allanol i'n stoc dai, a dangos fod boddhad cyffredinol tenantiaid yn aros ar 90%+ a 93% ar gyfer cyflawni safonau gwasanaethau.

Ymgynghoriad ar Amcanion Lles 2016/17

Cynhaliom ymgynghoriad o fis Mawrth i fis Ebrill 2016 i ofyn i'r cyhoedd beth oedd eu barn am ein Hamcanion Lles, ac i wirio a yw'r meysydd gwella hyn yn dal yn bwysig i'r cyhoedd. Cynhaliwyd ein hymgynghoriad ar-lein, ac roedd copïau papur ar gael yn y llyfrgelloedd ledled y Fwrdeistref. Gofynnwyd a oeddech yn credu bod yr amcanion hyn yn bwysig i ni fwrw ymlaen â nhw, ac os nad oeddent, beth arall fydddech chi'n ei awgrymu. Derbyniom ymatebion gan 72 o ymatebwyr, a nodir y canlyniadau isod:



Roedd cytundeb mawr gyda'r blaenoriaethau a ddewiswyd fel y dangosir uchod, er bod llai o gytundeb i'r flaenoriaeth trawsnewid cartrefi'r Cyngor, am fod hyn yn fwy cymwys yn benodol i denantiaid y Cyngor, a gallent fod yn gysylltiedig â sylwadau ynglŷn ag adeiladu mwy o gartrefi. Gofynnwyd a oeddech o'r farn fod unrhyw beth yn eisiau, a dywedodd 63% o bobl oedd, bod meysydd yn eisiau, a dywedodd 36% o bobl nad oedd.

Gofynnwyd wedyn, os oeddech o'r farn fod rhywbeth yn eisiau, beth fydddech chi'n ei gynnwys? Dywedodd nifer fach o ymatebion (3) y dylai creu swyddi fod yn flaenoriaeth, a chredai'r nifer fwyaf o sylwadau (35) y dylai diogelu mannau gwyrdd, gwarchod ein bywyd gwyllt ac ardaloedd llain las fod yn flaenoriaeth, gyda thema glir yn dod i'r amlwg mewn perthynas â sicrhau nad oedd unrhyw anghenion tai neu adeiladu tai newydd yn bygwth safleoedd maes glas a'r amgylchedd. Cafwyd nifer fach o sylwadau ar wella canol trefi, a bydd hyn yn cael ei basio ymlaen i'n tîm rheoli canol trefi.

Crynodeb o'r Ymatebion i Ymgynghoriad 2016

Fel y nodwyd ar dudalen 11, daeth thema i'r amlwg ynglŷn â gwarchod bywyd gwyllt, safleoedd maes glas a phryder ynghylch adeiladu ar y safleoedd hyn, felly rydym wedi gofyn am ymateb llawnach gan ein Hadrannau Gynllunio i fynd i'r afael â'r materion a godwyd.

Ymateb yr Adran Gynllunio

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yw'r awdurdod cynllunio lleol ar gyfer y fwrdeistref sirol. Mae Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod Cynllunio Lleol baratoi Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) ar gyfer y fwrdeistref sirol, i weithredu fel fframwaith ar gyfer rheoli datblygu a defnyddio tir o fewn ei ffin weinyddol. Y Cynllun Datblygu Lleol yw'r prif gyfrwng sydd gan y Cyngor o geisio cysoni anghenion datblygu'r boblogaeth â'r pryderon amgylcheddol ehangach ar gyfer gwarchod yr amgylchedd gwneud a'r amgylchedd naturiol. Rhaid i'r CDLI ddarparu ar gyfer mathau o ddatblygiad sy'n gynaliadwy yn economaidd, yn gymdeithasol ac yn amgylcheddol. Mabwysiadwyd y CDLI presennol ar gyfer yr ardal yn 2010, ac mae'n cwmpasu'r cyfnod hyd at 2021. Yn unol â'r gyfraith, mae'r Cyngor wrthi'n paratoi CDLI newydd, a fydd yn darparu fframwaith y polisi cynllunio ar gyfer y fwrdeistref sirol hyd at 2031. Mae'r ddogfen hon '*Ar Adnau' ar hyn o bryd, ac mae'n destun ymarferiad ymgynghori cyhoeddus helaeth sy'n dod i ben ar 22 Ebrill 2016. Nodwyd yr ymatebion a ddaeth i law i'r ymgynghoriad hwn, ond dylid rhoi ystyriaeth briodol iddynt fel rhan o'r ymgynghoriad mewn perthynas â'r CDLI newydd.

Pan fydd y cyfnod ymgynghori wedi dod i ben, bydd y Cyngor yn ystyried y sylwadau a gyflwynwyd ar y cynllun, a bydd yn llunio Adroddiad Ymgynghori Terfynol. Bydd pob un o'r prif faterion yn cael eu crynhoi yn yr adroddiad. Yna bydd yr Arolygiaeth Gynllunio (ar ran Llywodraeth Cymru) yn archwilio'r adroddiad, pob un o'r sylwadau sydd ar adnau, y Cynllun Datblygu Lleol newydd sydd Ar Adnau ynghyd â'i dystiolaeth gefndir, ac Adroddiad Arfarnu Cynaliadwyedd. Bydd y broses Archwilio yn sicrhau bod y cynllun wedi'i seilio ar wybodaeth a syniadau cadarn, a bydd yn ystyried p'un a yw barnau'r rheiny â phryderon ynglŷn â'r cynllun wedi cael ystyriaeth, ac yr aethpwyd i'r afael â nhw.

O ran gwrthwynebiadau penodol i safleoedd, bydd yr Arolygydd yn yr Ymchwiliad yn ystyried yn gyntaf: p'un ai yw'r Strategaeth Ddatblygu sy'n sail i'r cynllun yn gadarn; p'un ai yw'r rhagdybiaethau sy'n ymwneud â'r lefel twf ofynnol yn gadarn; ac os ydynt, bydd wedyn yn ystyried rhinwedd cynllunio, neu beidio, safleoedd unigol."

Credai un neu ddau o sylwadau fod yr amcanion yn rhy gul, er enghraifft, y dylai gostwng carbon fod yn fwy ynglŷn â materion cynaliadwy byd-eang ehangach. Byddwn yn edrych ar sut allwn ddiwygio hyn, fodd bynnag, un o'r heriau yn y maes hwn yw mesur y deilliannau, ac mae hyn yn tueddu bod yn ofyniad gan Lywodraeth Cymru a'r Swyddfa Archwilio yn flynyddol; yn aml mae angen persbectif hirach ar y math hwn o waith, a gobeithiwn y bydd ysbryd Cenedlaethau'r Dyfodol a 'ffordd newydd o feddwl' yn cynorthwyo hyn.

Bydd sylwadau eraill yn cael eu hanfon ymlaen i'n hadrannau gwasanaethau i'w hystyried ac ymateb iddynt, a bydd y ddogfen lawn yn cael ei chyhoeddi ar ein gwefan.

Pa wahaniaeth ydyn ni'n bwriadu ei wneud?

Cyflwyno polisïau a rhaglenni cymorth sy'n helpu i roi hwb i adnoddau cartrefi fel bod trigolion Caerffili yn gallu gwella'u lefelau incwm a gallu diwallu'u hanghenion eu hunain yn well.

Pam y dewisom yr Amcan Lles hwn?

Mae tlodi yn niweidio rhagolygon pobl ac yn difrodi'u dyfodol tymor hir. Mae hefyd yn rhoi baich ar adnoddau a gwasanaethau cyhoeddus. Mae er budd pob un ohonynt i fynd i'r afael â thlodi. Mae Cyngor Caerffili yn ymroddedig i sicrhau bod ei drigolion yn gallu byw bywydau cyflawn ac nad ydynt yn cael eu hatal rhag mwynhau safon fyw dderbyniol oherwydd anfantais economaidd, cymdeithasol neu ddiwylliannol. Yn eu cyhoeddiad 'A UK Without Poverty' mae Sefydliad Joseph Rowntree (JRF) yn diffinio tlodi fel a ganlyn:

"Pan na fydd adnoddau unigolyn yn ddigon i ddiwallu'i anghenion sylfaenol. Mae hyn yn cynnwys yr angen i fod yn rhan o gymdeithas, gallu cyfranogi mewn arferion a gweithgareddau cyffredin, fel prynu anrheg pen-blwydd i'ch partner neu anfon eich plentyn ar daith ysgol".

Mae JRF yn mynd ymlaen i ddweud y bydd ymyriadau sydd naill ai'n cynyddu'r adnoddau sydd ar gael i gartrefi neu'n lleihau costau diwallu'u hanghenion yn helpu lleihau tlodi.

Gan gydnabod bod tlodi yn ddynamig, a'i fod yn gwahaniaethu ar gyfnodau gwahanol o fywyd, mae JRF yn cynnig bod rhaid rhoi ystyriaeth i bolisïau sy'n cael effaith nawr, y rhai sy'n fuddsoddiadau yn y dyfodol a'r rhai sy'n rhoi yswiriant yn erbyn digwyddiadau yn y dyfodol.

Yn ogystal, mae diwygiadau lles presennol yn cael effaith fawr ac anghymesur ar drigolion yn ein bwrdeistref, ac effeithiau canlyniadol ar ein heconomi leol, o gymharu â'r DU gyfan. Dyna pam y mae'r Amcan Lles hwn yn canolbwyntio ar faes hybu incwm a rheoli dyledion i gartrefi sy'n fwyaf tebygol o ddioddef tlodi ar draws ein bwrdeistref. Ceir lefelau uwch na'r cyfartaledd o ddiweithdra, anweithgarwch economaidd a difreintedd yng Nghaerffili, ac mae hyn yn tanseilio'n gallu i gyflawni llawer o lwyddiannau eraill.

Mae'r data diweddaraf yn dangos mai Caerffili sydd â'r gyfran uchaf o aelwydydd heb waith o unrhyw awdurdod lleol yng Nghymru. Yn Chwefror 2016, mae'r gyfradd ddiweithdra yng Nghaerffili yn 7.9% o gymharu â 6.3% yng Nghymru a 5.4% yn y DU. Mae cyfran y bobl sy'n anweithgar yn economaidd yng Nghaerffili ym Medi 2015 yn 28.6% o gymharu â 24.9% yng Nghymru a 22.3% yn y DU.

Mae'r Amcan Lles hwn yn cyfrannu at y Nodau Lles Cenedlaethol canlynol

Cymru lewyrchus	Mae hyn yn ymwneud â datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig a gweithio. tuag at economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, " <i>gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas</i> ". Mae hefyd yn ymwneud â chymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau. Mae helpu pobl i reoli'u dyledion a manteisio mwy ar beth sydd ar gael yn helpu i wella eu sefyllfa ariannol eu hunain, a bydd yn helpu'r nod cenedlaethol hwn.
Cymru iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei hyrwyddo i'r eithaf a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i ieuchyd yn y dyfodol. Mae cysylltiad rhwng lles meddyliol, lleihau incwm a dyled. Mae gwaith sy'n gallu helpu pobl i reoli dyled a chyfeirio pobl i gael help, a'u helpu i gael adnoddau ychwanegol yn cefnogi ieuchyd a lles meddyliol yn well.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol). Adroddwyd yn eang fod y bwch cynyddol rhwng y tlotaf a'r cyfoethocaf yn ein cymdeithas yn creu cymdeithas fwy anghyfartal. Nod strategaeth gwrthdlodi'r Cyngor yw cefnogi polisïau sy'n helpu pobl i wneud y gorau o'u hadnoddau, er enghraifft, rydym yn prynu gwasanaethau'r Ganolfan Cyngor ar Bopeth i ddarparu cyngor ar ddyled, ac mae hyn yn cyfrannu at Gymru fwy cyfartal.

Pa rai o'r pum dull o weithio ydyn ni wedi'u cyflawni?	Ie/Na/ Rhannol	Faint o waith sydd angen i ni ei wneud o hyd i fodloni'r dulliau hyn o weithio?
1. Edrych i'r hirdymor fel nad ydym yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain.	P	Mae hwn yn amcan tymor canolig, byddai arfer da yn awgrymu ein bod yn datblygu hyn dros y tymor hwy fel maes i'w ddatblygu ymhellach.
2. Mabwysiadu dull integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar bob un o'r nodau lles wrth benderfynu ar eu blaenoriaethau lles.	Y	Mae'r bwrdd gwrthdlodi yn cynnwys aelodau eraill, a lluniwyd ein strategaeth gwrthdlodi gyda chyfranogiad sefydliadau eraill drwy ein cynadleddau sefydlog.
3. Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.	Y	Mae ein camau gweithredu yn cynnwys y bobl yr effeithir arnynt gan y maes hwn.
4. Gweithio gyda phobl eraill mewn dull cydweithredol i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd.	Partly	Rydym yn cydweithredu gydag ystod o sefydliadau ac yn prynu gwasanaethau gan y Ganolfan Cyngor ar Bopeth, ond mae hwn yn faes y byddem yn ehangu arno.
5. Deall gwraidd y problemau er mwyn eu hatal rhag digwydd.	Y	Mae gwraidd problemau yn gymhleth a niferus, ac fe'u hysgogir gan rymoedd allanol y tu hwnt i'n rheolaeth, fel lefelau cyflogau neu bolisi llywodraeth ganolog, felly ni allwn eu hatal, ond ein nod yw helpu.

Beth yw ein sefyllfa nawr?

Mae gan Gyngor Caerffili hanes hir o fynd i'r afael â thlodi drwy amrywiaeth o wasanaethau craidd, yn ogystal â'r pedair rhaglen a ariennir gan Lywodraeth Cymru; Cymunedau yn Gyntaf, Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf a Cefnogi Pobl. Datblygom Strategaeth Gwrthdlodi, sy'n datgan yn glir ein hymrwymiad i fynd i'r afael â thlodi. Mae'n dod ynghyd â'r corff eang o weithgarwch sydd gennym ar waith i liniaru effeithiau tlodi, er mwyn codi uchelgeisiau, cefnogi ac atal tlodi. Mae angen ymagwedd gynhwysfawr arnom at fynd i'r afael â thlodi, ac rydym yn sylweddoli na allwn fynd i'r afael â thlodi ar ein pennau ein hunain, ond dymunwn amlinellu ein hymrwymiad i chwarae ein rhan.

Rydym wedi datblygu Strategaeth Gwrthdlodi ar y cyd ag amrywiaeth o bartneriaid yn seiliedig ar bedair elfen waith, sef, Rhagolygon, Pocedi, Lleuedd ac Atal. Mae'r strategaeth hon yn nodi meysydd y bydd yn bwysig mynd i'r afael â nhw; lles, gwaith, addysg, cost byw, teulu, cymuned a mynd i'r afael ag anghenion cymhleth sy'n dod i'r amlwg fel meysydd ffocws hollbwysig.

I ormod o bobl, mae dyled yn dod yn broblem ddifrifol, a dywedir bod bron i dair miliwn o bobl ym Mhrydain yn wynebu problemau dyled. Mae'r rhesymau mwyaf cyffredin dros problemau dyled yn cynnwys colli swydd, salwch a thor-perthynas. Mae perygl y bydd llawer o bobl y wynebu problemau dyled yn dilyn digwyddiadau bywyd o'r fath, am fod gan gyn lleied ohonynt y gwydnwch ariannol i ymdopi. Mae'r ychydig flynyddoedd diwethaf wedi gweld cynnydd digyffelyb yn y defnydd o fanciau bwyd yng Nghymru. Gall cartrefi ar incwm isel wario 16.6% o'u hincwm ar fwyd. Yn 2015/16 fe wnaeth clinigau cymorth dyled y Ganolfan Cyngor ar Bopeth a ariannwyd drwy Caerphilly Homes a'r rhaglen Cefnogi Pobl gyfeirio 294 o deuluoedd a thrigolion i gael cymorth dyled, a arweiniodd at amlygu £1,781m o ddyled (cyfartaledd o £6,058 y pen).

Ar gyfer 2016/17 byddwn yn parhau i roi polisïau, rhaglenni a gweithgareddau ar waith, sy'n helpu i hybu adnoddau cartrefi, yn bennaf trwy gynyddu'u hincwm, fel eu bod yn gallu diwallu eu hanghenion yn well. O dan ein Strategaeth Gwrthdlodi, daw'r gwaith o'r adran a elwir yn 'Pocedi'.

Pa gamau ydym ni'n mynd i'w cymryd er mwyn gwella?

Dyma'r prif feysydd ffocws:

- Rhoi gwybodaeth a chynghor i drigolion ar amrywiaeth o faterion lles cymdeithasol i'w galluogi i gynyddu incwm y cartref, rheoli dyled a meithrin sgiliau i wella eu gallu ariannol.
- Helpu tenantiaid y Cyngor i leihau effaith y cynnydd mewn costau tanwydd. Caiff effaith y cyngor hwn ei nodi yn ystod ymweliadau dilynol â detholiad o'r tenantiaid.
- Hyrwyddo darpariaeth gofal plant hygyrch, fforddiadwy o safon dda er mwyn galluogi teuluoedd i wella eu hincwm drwy fanteisio ar gyfleoedd addysg, dysgu a chyflogaeth.
- Sicrhau bod pob disgybl sy'n gymwys i gael Prydau Ysgol am Ddim yn eu cael.

How will we know if we are helping people?

Byddwn yn mesur:

- Cynnydd yn nifer y bobl a atgyfeirir at wasanaethau cymorth dyled a gomisiynwyd.
- Gwelliant yn nifer y bobl a gaiff help i gael y buddiannau y mae ganddynt yr hawl i'w cael er mwyn gwella.
- Cynnydd yn swm yr arbedion a gynhyrchir ar gyfer trigolion drwy gynnydd yn eu hincwm neu lai o gynnydd mewn arbedion.
- Cynnydd yn nifer y trigolion yr ymwelir â hwy ac a gaiff gyngor ynghylch mesurau arbed ynni.
- Cynnydd yn nifer ein staff sydd wedi dilyn cwrs e-ddysgu Cynhwysiant Ariannol a Threchu Tlodi Academi Cymru Gyfan.
- Cynnydd yn nifer y plant sy'n cael lleoedd gofal plant drwy Gofal Plant Dechrau'n Deg a'r Cynllun Cymorth Lleoedd.
- Cynnydd yn nifer y plant cymwys sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim. Drwy Brydau Ysgol am Ddim, gall rhieni plant o oedran ysgol fanteisio hefyd ar grantiau ychwanegol i'w helpu gydag agweddau eraill ar fywyd ysgol, gan gynnwys prynu gwisg ysgol. Mae'n bwysig bod rhieni a gofawyr yn ymwybodol o'r cymorth hwn sydd ar gael fel ffordd o wneud y defnydd gorau posibl o incwm y cartref.

Gyda phwy y byddwn ni'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcan hwn?

Mae'r Strategaeth Gwrthdlodi yn nodi sefyllfa Cyngor Caerffili, sy'n ddibynnol ar weithio gyda'i bartneriaid. O ran yr Amcan Lles hwn, mae'r partneriaid hynny yn cynnwys y Ganolfan Cyngor ar Bopeth, Banciau Bwyd ac Undebau Credyd yn benodol.

Pa adnoddau sydd gennym i gyflawni'r nod hwn?

Nid oes gennym gyllideb ddynodedig o fewn ein sefydliad i fynd i'r afael â Gwrthdlodi felly rydym yn gweithio gyda meysydd a sefydliadau eraill i gronni ein hadnoddau er mwyn mynd i'r afael â materion sy'n gysylltiedig â thlodi. Er enghraifft, byddwn yn cyfeirio dinasyddion at amrywiaeth o help a chymorth a all gael eu darparu gan sefydliadau eraill, neu'n prynu gwasanaethau gan sefydliadau'r sector gwirfoddol fel y Ganolfan Cyngor ar Bopeth er mwyn helpu dinasyddion i reoli eu harian, a rhoi help gyda dyledion.

Mesurau Perfformiad

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer tenantiaid y cyngor yr ymwelwyd â hwy ac a gafodd gyngor ynghylch mesurau arbed ynni a defnyddio ynni	Heb ei bennu fel targed newydd o fis Chwefror 15	200
Nifer y plant sy'n cael lleoedd gofal plant drwy Gofal Plant Dechrau'n Deg (DD) a'r Cynllun Cymorth Lleoedd (CCLI)	400 DD 88 CCLI	500 DD 88 CCLI
Nifer y tenantiaid cyngor a gaiff eu hatgyfeirio i gael cyngor ariannol a chyngor ar ddyledion o ganlyniad uniongyrchol i gymorth wyneb yn wyneb ar effaith diwygiadau lles	130	150
Nifer y trigolion eraill a gaiff eu hatgyfeirio at wasanaethau dyled/cymorth ariannol a gomisiynwyd. <i>Rydym wedi newid ein ffordd o gyfrif y dangosydd hwn, ac yn cynnwys ystod ehangach o wasanaethau cymorth a ariennir yn hytrach na gwasanaethau ariannol penodol fel y cyfrifwyd yn flaenorol</i>	390	2000*
Nifer y tenantiaid a gaiff eu heffeithio gan ddiwygiadau lles yr ymwelwyd â hwy yn eu cartrefi eu hunain ac a gafodd cyngor a chymorth i leihau effaith y newidiadau.	1500**	2000
Nifer ein staff sydd wedi dilyn cwrs e-ddysgu Cynhwysiant Ariannol a Threchgu Tlodi Academi Cymru Gyfan.	Heb ei bennu fel targed newydd o fis Mehefin 15	80
Byddwn yn mesur pa mor dda rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
% y disgyblion cymwys sy'n manteisio ar y cyfle i gael Prydau Ysgol am Ddim.	67.5%	67.5%
% y tenantiaid a gafodd eu hatgyfeirio gan y Cyngor at wasanaethau cymorth dyled CAB ac a ymatebodd i'r arolwg a nododd fod y gwasanaeth yn dda neu'n well	75%	75% (ar gyfer tenantiaid cyngor yn unig yn 16/17)

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur a oes unrhyw un yn well ei fyd gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Gwerth arbedion ariannol a gynhyrchwyd ar gyfer tenantiaid o ganlyniad uniongyrchol i gymorth wyneb yn wyneb.	£170,00	£300,000
Gwerth incwm ychwanegol a gynhyrchwyd ar gyfer trigolion drwy wasanaethau cymdeithasol o ganlyniad uniongyrchol i gymorth.	£100,000	***Nid yw'r mesur hwn yn cael ei gynnwys bellach ar gyfer 2016/17
a) Nifer y bobl a gaiff gymorth gan yr adran Tai i gael y buddiannau y mae ganddynt hawl i'w cael.	519	600
b) Nifer y bobl a gaiff gymorth gan Cefnogi Pobl i gael y buddiannau y mae ganddynt hawl i'w cael.	Mae'r rhaniad yn newydd ar gyfer 2016/17	650

* Mae'r targed ar gyfer 'Nifer y trigolion eraill a gaiff eu hatgyfeirio at wasanaethau dyled/cymorth ariannol a gomisiynwyd' wedi cynyddu'n sylweddol am ein bod wedi newid ein ffordd o gyfrif y dangosydd hwn, ac yn cynnwys ystod ehangach o wasanaethau cymorth a ariennir yn awr, yn hytrach na gwasanaethau ariannol penodol fel y cyfrifwyd yn flaenorol.

* *Y llynedd, cyhoeddom y targed ar gyfer 'Nifer y tenantiaid a gaiff eu heffeithio gan ddiwygiadau lles yr ymwelwyd â hwy yn eu cartrefi eu hunain ac a gafodd gyngor a chymorth i leihau effaith y newidiadau' yn 2015/16 fel 150. Camgymeriad oedd hwn, a dylai fod wedi darllen 1500.

*** Y perfformiad ar gyfer y dangosydd hwn oedd £139,543 a bydd yn cael ei adrodd yn Adroddiad Perfformiad Blyneddol y Cyngor 2016.

Pa wahaniaeth rydym yn bwriadu ei wneud?

Fel awdurdod lleol, ein nod yw "y dylai pob plentyn gael y dechrau gorau mewn bywyd, a'r cyfle i lwyddo fel person ifanc ac fel oedolyn". Wrth gyflawni'r nod hwn, rydym yn cydnabod y gall grwpiau bach o blant a phobl ifanc wynebu mwy o heriau nag eraill. Nod y cynllun hwn yw nodi grwpiau o ddysgwyr a allai dangyflawni'n academiaidd, a mynd ati i ddileu'r rhwystrau at ddysgu er mwyn codi eu dyheadau a rhoi mwy o gyfleoedd iddynt lwyddo.

Pam rydym wedi dewis yr Amcan Lles hwn?

Mae gan rieni a phobl ifanc yr hawl i ddisgwyl y gorau o'r addysg y maent yn ei chael. Fel awdurdod lleol, byddwn yn gweithio gyda'r consortia rhanbarthol ar gyfer gwella ysgolion a'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg er mwyn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael addysg, hyfforddiant a phrofiad gwaith o ansawdd da, sydd wedi'u teilwra i ddiwallu ei anghenion.

Gall natur agored i niwed ym maes addysg gael ei adnabod drwy nifer o wahanol ffactorau gan gynnwys amddifadedd. Gall gael ei amlygu hefyd o ran p'un a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, neu p'un a yw'n Blentyn sy'n Derbyn Gofal.

Mae data yn nodi p'un a oes bwlch mewn perfformiad rhwng y rhai yn y grwpiau hyn a'r boblogaeth gyffredinol. Rydym wedi dewis gwneud rhywfaint o waith dwys yn y maes hwn er mwyn ceisio lleihau'r bwlch hwnnw, a sicrhau bod pob person ifanc yn cael cyfleoedd priodol i'w helpu i lwyddo, yn yr ystafell ddosbarth a thu hwnt.

Pa Nodau Lles Cenedlaethol y mae'r amcan hwn yn cyfrannu atynt?

Cymru Iewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas. Bydd gwella canlyniadau i ddysgwyr yn eu galluogi i gael gwaith am gyflog gwell, a chydabyddir mai sgiliau uwch a swyddi â chyflog gwell yw un o'r prif ffyrdd i fynd i'r afael â thlodi.
Cymru Iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei hyrwyddo i'r eithaf a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol. Gall cynorthwyo dysgwyr sy'n agored i niwed wella eu lles a'u helpu i gyflawni lefel fwy o ran cyflawniad addysgol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol). Nod yr amcan hwn yw mynd i'r afael â'r bwlch mewn cyrhaeddiad rhwng pobl ifanc a phlant sy'n agored i niwed, a'r rheiny sy'n derbyn yr addysg orau wrth geisio hyrwyddo mwy o gyfle cyfartal drwy gael gwared ar rwystrau sy'n benodol i'r grŵp hwn o'n dinasyddion.

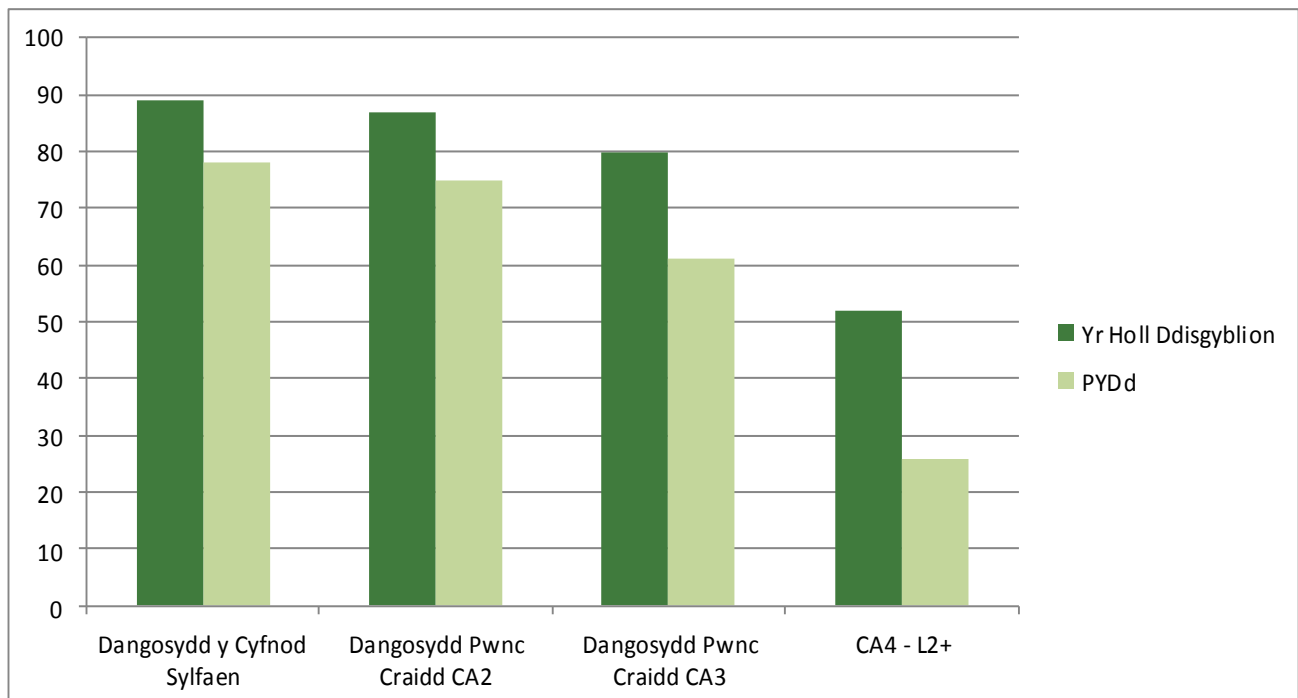
Pa rai o'r pum dull o weithio ydyn ni wedi'u cyflawni?	Ie/Na/Rhannol	Faint o waith sydd angen i ni ei wneud o hyd i fodloni'r dulliau hyn o weithio?
1. Edrych i'r hirdymor fel nad ydym yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain.	Rhannol	Rydym yn cymryd golwg tymor hwy ar ganlyniadau, gan ei bod yn cymryd amser i welliannau addysg ymgorffori, fodd bynnag, cawn ein barnu yn ôl canlyniadau blynyddol, felly mae hwn yn faes y mae angen addasiadau tymor hwy ar ei gyfer.
2. Mabwysiadu dull integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar y nodau lles wrth benderfynu ar eu Hamcanion Lles.	Rhannol	Mae gennym ddull gweithio integredig gydag ysgolion a llywodraethwyr a'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg, ond gall hwn fod yn faes y byddwn am ei ehangu.
3. Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.	Rhannol	Mae gennym fforwm ieuenctid a rhieni helaeth i gynnwys y rheiny sy'n rhan o'r gwasanaethau sy'n datblygu, yn ogystal â rhwydwaith i rieni y byddwn yn ymgynghori â nhw ynglŷn ag amryw o weithgareddau.
4. Gweithio gyda phobl eraill mewn dull cydweithredol i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd.	Rhannol	Rydym yn gweithio gydag ystod eang o bartneriaid fel ysgolion, llywodraethwyr a'n rhaglennu Teuluoedd yn Gyntaf a Chymunedau yn Gyntaf, gan ddod ag ystod eang o ddulliau partneriaeth i mewn.
5. Deall gwraidd y problemau er mwyn eu hatal rhag digwydd.	Ie	Deellir yr achosion, ac mae'r amcan hwn yn ceisio eu hatal.

Beth yw ein sefyllfa nawr?

O ran cyrhaeddiad academiaidd, caiff y mesuriadau eu cymryd ar ddiwedd pob cyfnod addysg, a chaiff disgyblion eu mesur yn erbyn p'un a ydynt wedi cyflawni'r prif ddangosyddion perfformiad. Hyd at 15 oed, caiff y rhain eu mesur yn fewnol drwy asesiad yr Athro. Ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4, caiff disgyblion eu mesur yn allanol.

Mae llawer o ffactorau sy'n cynyddu pa mor agored yw dysgwyr, ac yn eu plith mae amddifadedd. Fel arfer, y mesur a ddefnyddir i fesur amddifadedd yw cymhwysedd disgybl i gael Prydau Ysgol am Ddim. Mae'r data isod (Tabl 1) yn rhoi cipolwg ar berfformiad yr holl ddisgyblion o gymharu â'r disgyblion sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim. Mae hefyd yn dangos bod y bwlch mewn perfformiad yn cynyddu wrth iddynt fynd drwy'r ysgol.

Tabl 1 : Cyrhaeddiad – Blwyddyn Academaidd 2014/15 – Prydau Ysgol am Ddim



Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) yn defnyddio nifer o fesuriadau amddifadedd i gyfrifo amddifadedd. O ran Addysg, mae 31 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is yn yr 20% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru, gyda Sant Iago 3 yn y safle cyntaf, sef yr ardal fwyaf difreintiedig. Bydd yr ardal hon yn ffocws ar gyfer gwelliant drwy gydol y cynllun hwn.



Pa gamau ydym ni'n mynd i'w cymryd er mwyn gwella?

- Gweithio mewn partneriaeth â'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg er mwyn sicrhau bod targedau heriol yn cael eu pennu ar gyfer pob dysgwr, yn enwedig y rhai a allai dangyflawni.
- Gweithio gydag ysgolion i sicrhau y ceir y buddion mwyaf posibl o'r Grant Amddifadedd Disgyblion fel bod disgyblion sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim yn gallu manteisio'n llawn ar gyfleoedd dysgu priodol.
- Rhoi strategaethau ar waith er mwyn gweithio tuag at gau'r bwlch mewn perfformiad rhwng y rhai sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim, a'r rhai nad ydynt yn cael Prydau Ysgol am Ddim.
- Monitro ac arfarnu'r asesiad a gyflwynwyd yn ddiweddar ar gyfer disgyblion sy'n cael eu haddysgu yng Nghaeau'r Drindod a chanolfannau adnoddau ALI (PIVATS).
- Monitro ac arfarnu'r strategaeth amlasiantaeth er mwyn cynnig gwell cyfleoedd dysgu yn ardal Sant Iago.

Sut fyddwn ni'n gwybod ein bod wedi gwella?

Bob blwyddyn, caiff canlyniadau cyrhaeddiad ysgolion eu cyhoeddi ar lefel awdurdod lleol gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn rhoi meincnod i ni ar gyfer cyflawniadau academiaidd pob disgybl. I gael dadansoddiad manylach o'r canlyniad, gellir defnyddio gwefan www.mylocalschool.wales.gov.uk i gael gwybodaeth ar lefel ysgol. Hefyd, caiff Dangosyddion Perfformiad ar gyfer Pennu Targedau Gwerth Ychwanegol (PIVATS) eu casglu a'u dadansoddi mewn perthynas â disgyblion a addysgir yng Nghaeau'r Drindod a Chanolfannau Adnoddau Awdurdodau Lleol.

Caiff y camau gweithredu a nodir yn y cynllun hwn eu hamlygu mewn cynlluniau gwasanaethau blynyddol strategol a chynlluniau darparu gwasanaethau gweithredol, a'u cyfathrebu i'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg rhanbarthol.

Hefyd, yn y dyfodol, bydd arolygiadau ac adolygiadau gan ESTYN yn monitro'r cynnydd a wneir o ran gwella canlyniadau i'n plant a'n pobl ifanc drwy'r strategaethau, y gwasanaethau a'r mentrau a gyflwynir gennym.

Gyda phwy y byddwn ni'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcan hwn?

Bydd y Gwasanaeth Cyflawni Addysg a'n hysgolion yn bartneriaid allweddol wrth i ni weithio tuag at sicrhau canlyniadau gwell i'n disgyblion. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod cysylltiad rhwng dyheadau a'r teulu ac felly bydd Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf, Cymunedau yn Gyntaf ac asiantaethau allweddol eraill sy'n gweithio gyda theuluoedd yn bartneriaid allweddol hefyd.

Mae llawer o astudiaethau wedi dangos bod codi dyheadau a gwella agweddau at ddysgu yn ymwneud â mwy na rhwystrau addysgol yn unig. Felly, er mwyn rhoi strategaethau ar waith, efallai y bydd angen cymorth gwasanaethau fel gwasanaethau hamdden, parciau a chefn gwlad, fel ffordd o ennyn diddordeb plant a phobl ifanc.

Pa adnoddau sydd gennym i gyflawni'r amcan hwn?

Mae'r amcan hwn yn canolbwyntio yn y lle cyntaf ar alinio adnoddau presennol er mwyn darparu cymorth wedi'i dargedu mewn meysydd lle mae angen. Fodd bynnag, fel rhan o gyflawni'r cynllun amlasiantaeth, mae £30,000 wedi'i ddyrannu i Sant Iago i gynnal swydd Gweithiwr Teulu hyd at fis Awst 2017.

Mesurau	Targed Blwyddyn Academaidd 2014/15	Canlyniadau Blwyddyn Academaidd 2014/15	Targed Blwyddyn Academaidd * 2015/16
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod			
EDU/003 Canran y disgyblion a aseswyd ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 sy'n cyflawni'r Dangosydd Pwnc Craidd	87.2	87.4	90.0
EDU/004 Canran y disgyblion a aseswyd ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3 sy'n cyflawni'r Dangosydd Pwnc Craidd	83.3	80.0	84.0
Canran y disgyblion 15 oed a gyflawnodd drothwy Lefel 2 gan gynnwys llwyddo mewn TGAU L2 Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf a mathemateg	60.4	52.6	58.0
% y bobl ifanc 16 oed nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) ym mis Hydref	3.4	1.7	1.5



* Mae'r flwyddyn academaidd yn rhedeg o fis Medi 2015 hyd at fis Gorffennaf 2016, mae hyn yn golygu y caiff targedau academaidd 2015/16 eu gosod ar gyfer canlyniadau a geir yn haf 2016 ac a ddylis yn yr hydref 2016. Mae hyn yn eu gwneud yn gyfwerth â thargedau ariannol 2016/17.

Mesurau Perfformiad

Mesurau	Targed Blwyddyn Academaidd 2014/15	Canlyniadau Blwyddyn Academaidd 2014/15	Targed Blwyddyn Academaidd * 2015/16
Byddwn yn mesur pa mor dda rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod			
% y disgyblion sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim sy'n cyflawni'r Dangosydd Pwnc Craidd (DPC) yn CA2	74.2	75.1	78.5
% y disgyblion sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim sy'n cyflawni'r Dangosydd Pwnc Craidd (DPC) yn CA3	68.1	61.1	69.5
% y disgyblion sy'n cael Prydau Ysgol am Ddim sy'n cyflawni trothwy Lefel 2 gan gynnwys llwyddo mewn TGAU L2 Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf a mathemateg	37.3	25.9	38.4
% presenoldeb disgyblion - Cynradd	94.9	94.5	95.3
% presenoldeb disgyblion - Uwchradd	93.1	92.7	94.0
Byddwn yn mesur a oes unrhyw un yn well ei fyd gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod			
EDU/002i Canran y disgyblion a oedd yn 15 oed ar y 31 Awst blaenorol, sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb gymhwyster allanol a gymeradwywyd	0.4	0.5	0.3
EDU/002ii Canran y disgyblion mewn gofal awdurdod lleol, a oedd yn 15 oed ar y 31 Awst blaenorol, sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb gymhwyster allanol a gymeradwywyd	0	0.5	0
% y bobl ifanc 16 oed nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) ym mis Hydref	3.4	1.7	1.5

Pa wahaniaeth rydym yn bwriadu ei wneud?

Prif nod y flaenoriaeth hon yw gwella ffyrdd o fyw ein poblogaeth leol fel bod pobl yn cydnabod ac yn cymryd cyfrifoldeb am eu hiechyd a'u lles eu hunain. Yn ei dro, bydd hyn yn lleihau'r amrywiad o ran disgwyliad oes iach fel bod iechyd a lles unigolion difreintiedig yn gwella i gyfateb i'r lefelau a geir ymhlith unigolion breintiedig.

Pam rydym wedi dewis yr Amcan Lles hwn?

Gweledigaeth CBSC yw bod Bwrdeistref Sirol Caerffili yn lle gwell i fyw a gweithio ynddo ac ymweld ag ef. Rhaid i hyn fod yn wir ar gyfer pob un o'r trigolion. Mae lefelau uwch o salwch ymhlith trigolion sy'n byw mewn ardaloedd â lefel uchel o amddifadedd, gan gynnwys marwolaethau yn sgil clefyd rhwystrol cronig yr ysgyfaint a chanser yr ysgyfaint, marwolaethau o ganser yr ysgyfaint, diabetes, salwch meddwl a chlefydau anadlol. Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, mae bwlch anghydraddoldeb mewn disgwyliad oes o 8.5 blynedd i ddynion a 7.8 blynedd i fenywod. Dyma'r gwahaniaeth mewn disgwyliad oes rhwng y bobl hynny sy'n byw yn y cymunedau mwyaf difreintiedig a'r cymunedau lleiaf difreintiedig ledled ein bwrdeistref sirol. Y bwlch o ran disgwyliad oes iach yw 19.2 blynedd i ddynion a 17.4 blynedd i fenywod. Mae'r bwlch hwn wedi cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac rydym am rymuso trigolion i wella eu ffordd o fyw.

Mae dewisiadau ffordd o fyw afiach yn sylweddol uwch mewn ardaloedd mwy difreintiedig ac mae hyn yn creu ffactorau risg a allai effeithio ar iechyd ein trigolion, yn enwedig:

- Ysmygu
- Gordewdra
- Anweithgarwch corfforol
- Deiet nad yw'n iach

Mae'n un o flaenoriaethau Llywodraeth Cymru (Canlyniadau Tecach i Bawb 2011), erbyn 2020, fod angen i ni wella disgwyliad oes iach i bawb a chau'r bwlch rhwng pob lefel o amddifadedd 2.5% ar gyfartaledd. Mae 5 lefel i gyd, 1 yw'r mwyaf cefnog a 5 yw'r mwyaf difreintiedig.

Pa Nodau Lles Cenedlaethol y mae'r amcan hwn yn cyfrannu atynt?

Cymru iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei hyrwyddo i'r eithaf lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol. Nod y prosiectau a'r camau amrywiol o fewn yr amcan hwn yw cau'r bwlch mewn disgwyliad oes a gwella iechyd cyffredinol yr holl drigolion yn y Fwrdeistref.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol). Bydd y nod o hyrwyddo mwy o weithgareddau yn y gymuned yn cael effaith gadarnhaol ar iechyd a lles pobl y fwrdeistref, a fydd yn ei dro yn gwella eu cyfleoedd bywyd.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden. Nod yr amcan hwn yw gwella diwylliant ac agwedd y fwrdeistref drwy nifer o brosiectau yn y gymuned.

Pa rai o'r pum dull o weithio ydyn ni wedi'u cyflawni?	Ie/Na/Rhannol	Faint o waith sydd angen i ni ei wneud o hyd i fodloni'r dulliau hyn o weithio?
1. Edrych i'r hirdymor fel nad ydym yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain.	Ie	Rydym yn deall natur hirdymor bylchau iechyd, yn enwedig mewn ardaloedd mwy difreintiedig o'r fwrdeistref, a bydd gwella hyn gyda'r mesuriadau presennol yn cymryd o leiaf 10 mlynedd i ddangos y canlyniadau.
2. Mabwysiadu dull integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar y nodau lles wrth benderfynu ar eu Hamcanion Lles.	Ie	Rydym yn gweithio'n agos gyda'r bwrdd iechyd, er enghraifft, i ddarparu cyrsiau ar sut i fwyta'n iach wrth reoli diabetes. Mae ein cynllun partner yn cynnwys nodau iechyd ond rydym eisiau edrych ar hyn ymhellach.
3. Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.	Ie	Mae ymgynghori'n digwydd er mwyn sicrhau bod y math iawn o gymorth yn rhan o'r ymatebion i wella ansawdd bywyd.
4. Gweithio gyda phobl eraill mewn dull cydweithredol i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd.	Ie	Rydym yn cydweithredu gydag eraill, er enghraifft, MOT sgrinio iechyd gyda'r bwrdd iechyd.
5. Deall gwraidd y problemau er mwyn eu hatal rhag digwydd.	Yn rhannol	Mae dealltwriaeth dda o wraidd problemau ond mae atal yn anoddach, sef yr hyn y mae a wnelo'r amcan hwn ag ef, fodd bynnag, gall hyn fod yn ddibynnol ar gyllid sydd ar gael i raddau helaeth.

Beth yw ein sefyllfa nawr?

Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) yw'r mesur swyddogol o amddifadedd cymharol ar gyfer ardaloedd bach yng Nghymru. Cyfeirir at yr ardaloedd bach hyn fel Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is yn y mynegai. Nod MALIC yw nodi'r ardaloedd bach hynny lle ceir y crynodiadau mwyaf o sawl math gwahanol o amddifadedd.

Ar hyn o bryd, mae MALIC yn cynnwys wyth gwahanol fath o amddifadedd a elwir yn barthau, sef: incwm; cyflogaeth; iechyd; addysg; mynediad i wasanaethau; diogelwch cymunedol; amgylchedd ffisegol a thai. Mae pob parth yn seiliedig ar amrywiaeth o wahanol ddangosyddion.

Yn MALIC 2014, roedd 14 o'r 110 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) ym Mwrdeistref Sirol Caerffili ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Mae hyn yn cyfateb i 12.7% o'r holl LSOAau, sy'n ein gosod yn yr wythfed safle o ran y gyfran uchaf o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is mwyaf difreintiedig o gymharu â gweddill Cymru. Mae pob un o'r LSOAau hyn wedi'u cynnwys yn y rhaglen Cymunedau yn Gyntaf gyfredol ar gyfer ein Bwrdeistref Sirol.

Yr LSOAau ym Mwrdeistref Sirol Caerffili sydd yn y 10% mwyaf difreintiedig yn y mynegai cyffredinol yw:

Cod yr LSOA	Enw'r LSOA	Safle MALIC 2014 - Wales	Safle MALIC 2014 - CCBC
W01001421	Sant Iago 3	1	1
W01001428	Twyn Carno 1	7	2
W01001339	Bargoed 4	23	3
W01001345	Bedwas, Tretomos, Machen 6	25	4
W01001376	Moriah 3	62	5
W01001386	Tredegar Newydd 3	70	6
W01001364	Hengoed 2	88	7
W01001422	Sant Iago 4	107	8
W01001400	Penyrheol 8	115	9
W01001361	Cwm Darren 2	126	10
W01001396	Penyrheol 4	139	11
W01001381	Trecelyn 2	146	12
W01001334	Argoed 1	188	13
W01001326	Aberbargoed 2	190	14

Mae 67.3% o LSOAau Bwrdeistref Sirol Caerffili yn y categori 50% mwyaf difreintiedig, sef y bedwaredd gyfran uchaf yng Nghymru.

Tystiolaeth lechyd

Mae'r data a ddarperir isod yn seiliedig ar boblogaeth y Fwrdeistref Sirol gyfan. Bydd y canrannau hyn yn cynyddu'n sylweddol yn ardaloedd mwyaf difreintiedig y Sir.

- Mae cyfraddau marw cyn amser (o dan 75 oed) yn dal i fod gryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru. Mae ffigurau o 2007 (ONS) yn dangos cyfradd o 374.8 fesul 100,000 o'r boblogaeth breswyl. Mae hyn yn gyfwerth â rhyw 670 o farwolaethau ym Mwrdeistref Sirol Caerffili (yn seiliedig ar boblogaeth o 178,800). Mae'r marwolaethau hyn yn fwy tebygol o fod mewn ardaloedd â lefel amddifadedd uchel.
- Mae 22% o'r oedolion yn ein Bwrdeistref yn ysmegu. Mae hyn ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru (Arolwg lechyd Cymru 2013/14), fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi pennu targed i leihau lefelau ysmegu yng Nghymru i 16% erbyn 2020.
- Ar hyn o bryd, nid yw 73% o oedolion yn ddigon gweithgar i fodloni canllawiau gweithgarwch corfforol. (Arolwg lechyd Cymru 2013/14)
- Yng Nghaerffili, gellir categorio 62% o oedolion fel rhai sydd dros bwysau neu'n ordew. Dyma un o'r cyfraddau gordewdra uchaf yng Nghymru yn ôl Arolwg lechyd Cymru 2013/14, gyda chyfartaledd Cymru yn 58%, sydd ynddo'i hun yn lefel isel o ran iechyd.
- Yn 2013/14, adroddodd Rhaglen Mesur Plant Cymru fod 27.1% o blant 4-5 oed ym Mwrdeistref Sirol Caerffili dros bwysau neu'n ordew. Mae hyn yn uwch na chyfartaledd Cymru, sef 26.5%, nad yw, unwaith eto, yn cael ei ystyried yn lefel dda.
- Yn ôl arolwg Ymddygiad lechyd mewn Plant Oedran Ysgol 2013/14, roedd lefelau bechgyn sydd dros bwysau neu'n ordew yn uwch yng Nghymru o gymharu â gweddill y DU, a'r rhan fwyaf o wledydd eraill Ewrop. Nododd yr un arolwg fod gan Gymru un o'r cyfraddau uchaf o ferched yn eu harddegau sy'n ordew o blith holl wledydd Ewrop.
- Mae llai na thraean o oedolion (28%) yn bwyta'r pum dogn o ffrwythau a llysiau a argymhellir bob dydd. Mae hyn yn llai na chyfartaledd Cymru, sef 33% (Arolwg lechyd Cymru 2012/13).
- Mae angen datblygu setiau data mwy cadarn sy'n caniatáu i ni gymharu ein cymunedau mwyaf cefnog a'n cymunedau mwyaf difreintiedig. Mae'r agenda hwn yn cael ei ddwyn ymlaen yn genedlaethol trwy ddatblygu a gweithredu 1) Dangosyddion Cenedlaethol ar gyfer Cymru (LIC) a 2) Fframwaith Canlyniadau lechyd y Cyhoedd i Gymru.



Pa gamau ydym ni'n mynd i'w cymryd er mwyn gwella?

Er mwyn dechrau mynd i'r afael â'r anghydraddoldebau iechyd y soniwyd amdanynt, rydym yn bwriadu canolbwyntio ar ein gweithgareddau i atal gordewdra a rhoi'r gorau i ysmegu. Er mwyn ein helpu i gyflawni hyn, byddwn yn:

1. Datblygu a gweithredu ymateb gan Gaerffili er mwyn cyflawni'r camau gweithredu a nodir yn y Ddogfen Ymgynghori 'Fit for Future Generations: a childhood obesity strategy for Gwent to 2025'. (Iechyd Cyhoeddus Cymru 2015 – rhyddhawyd i CBSC ar ddiwedd Medi 2015).
2. Lleihau achosion o ysmegu drwy sicrhau bod mwy o bobl yn cymryd rhan mewn rhaglenni rhoi'r gorau i ysmegu.
3. Cynorthwyo Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan ac Iechyd Cyhoeddus Cymru i roi'r rhaglen Byw'n Hirach, Byw'n Well ar waith ar draws y Fwrdeistref Sirol. Nod y prosiect yw lleihau anghydraddoldebau o ran cyfraddau marw cyn amser a derbyniadau brys i ysbytai yn sgil clefyd cardiofasgwlaidd. Bydd y cynllun peilot hwn, a arweinir gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, yn gwahodd unigolion 40-74 oed i gael archwiliad iechyd er mwyn atal eu hiechyd rhag dirywio yn y dyfodol. Drwy fod yn rhagweithiol a rhoi cyngor neu gyfeirio unigolion at gymorth i roi'r gorau i ysmegu, lleihau gordewdra a gwella iechyd meddwl neu atgyfeirio'r dinesydd yn ôl i'r meddyg teulu, rydym yn gobeithio y gallwn alluogi pobl i wella ansawdd eu bywyd.
4. Hyrwyddo mwy o gyfranogiad mewn cyfleoedd gweithgarwch corfforol sydd ar gael yn y gymuned.
5. Cynyddu gwybodaeth trigolion drwy ddatblygu'r fenter Hyrwyddwyr Iechyd Cymuned. Mae hon yn fenter yn y gymuned sy'n uwchsgilio aelodau'r gymuned i ddewis ymddygiadau ffordd o fyw iachach.



Sut fyddwn ni'n gwybod ein bod wedi gwella?

Byddwn yn gwybod a ydym wedi gwella, fel y dangosir gan:

- Lai o wahaniaeth mewn disgwyliad oes rhwng y bobl hynny sy'n byw yn y cymunedau mwyaf difreintiedig a'r cymunedau lleiaf difreintiedig
- Gostyngiad mewn cyfraddau ysmygu
- Gostyngiad mewn cyfraddau gordewdra
- Gostyngiad mewn cyfraddau marw cyn amser
- Canlyniadau'r rhaglen Byw'n Hirach, Byw'n Well

Ni ellir darparu data sy'n dangos y canlyniadau rydym yn eu cyflawni (neu'r gwahaniaeth sy'n cael ei wneud) ym meysydd iechyd yn fynych ac, yn aml, data tymor hwy sy'n dangos natur y newid. Gall y gwaith o gofnodi nifer y bobl sy'n cymryd rhan mewn mentrau gwahanol fod yn syml ond gall data iechyd sy'n dangos y gwahaniaethau sy'n cael eu gwneud fod yn gymhleth a gall gymryd 2-5 mlynedd i dueddiadau gael eu gwyrddroi yn y meysydd fel y nodir uchod.

Bydd datblygu a gweithredu 'Mesur iechyd a llesiant cenedl – Fframwaith Canlyniadau Iechyd y Cyhoedd i Gymru (Iechyd Cyhoeddus Cymru Mawrth 2016) yn cefnogi darparu data mwy cadarn a phriodol.

Dylid nodi hefyd fod y modd y mae Arolwg Iechyd Cymru yn cael ei gydlyn yn newid. Mae Llywodraeth Cymru'n disodli arolygon presennol, gan gynnwys Arolwg Iechyd Cymru, gydag arolwg newydd o oedolion (Arolwg Cenedlaethol Cymru) sy'n dechrau yn ystod 2016/17 a fydd yn cynnwys cwestiynau'n gysylltiedig ag iechyd. Bydd Arolwg Iechyd Cymru'n rhedeg hyd at ddiwedd 2015, ac yna'n dod i ben ar ei ffurf bresennol.

Gyda phwy y byddwn ni'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcan hwn?

Mae Grŵp Cyflawni Lles Caerffili wedi blaenoriaethu llwythi gwaith ar gyfer 2016/17 er mwyn cynorthwyo â lleihau anghydraddoldebau. Mae'r blaenoriaethau hyn yn cydberthyn hefyd â'r blaenoriaethau gwella iechyd ar gyfer Thema Iachach ein Cynllun Integredig Sengl, 'Caerffili'n Cyflawni'.

Mae partneriaid yn cynnwys Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Iechyd Cyhoeddus Cymru a GAVO.

Pa adnoddau sydd gennym i gyflawni'r amcan hwn?

- Ariennir Cymunedau yn Gyntaf gan Lywodraeth Cymru.
- Mae StreetGames yn ariannu gweithiwr StreetGames yng Nghaerffili i arwain y gwaith o ddatblygu'r fenter yn lleol. Mae Cymunedau yn Gyntaf wedi llwyddo i gael arian gan StreetGames i gyflwyno rhaglen US Girls yng Nghaerffili, sy'n canolbwyntio ar annog merched anweithgar a lled anweithgar rhwng 13 a 19 oed i ddod yn fwy gweithgar. Caiff y rhaglen hon ei chyflwyno dros gyfnod o 2 flynedd a'r nod yw annog 5,000 o ferched ledled Cymru i ddod yn gorfforol weithgar.
- Ariennir Dyfodol Cadarnhaol / Positive Futures gan Caerffili Saffach a Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throseddau Gwent.
- Ariennir rhaglen Byw'n Hirach, Byw'n Well gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan.
- Rhaglen a ariennir gan Lywodraeth Cymru yw'r Cynllun Ysgolion Iach a'r Cynllun Cyn-Ysgol Iach a Chynaliadwy.

Mesurau Perfformiad

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer y sesiynau Ffordd Iach o Fyw Cymunedol, yn cynnwys Foodwise, Healthy Hearts, coginio, Biggest Loser ac XPOD (cyn-diabetes)	138	468
Nifer y cyfranogwyr ar gyrsiau Ffordd Iach o Fyw	Newydd	484
Cyflawni'r fenter Hyrwyddwyr Iechyd Cymunedol. Nifer yr Hyrwyddwyr	155	187
Cyflawni'r fenter Hyrwyddwyr Iechyd Cymunedol. Nifer y sesiynau hyfforddi	Newydd	16 o sesiynau hyfforddi
Darparu hunangymorth cymunedol i bobl sy'n byw gyda chyflwr iechyd meddwl ysgafn i gymedrol. Nifer y sesiynau.	Newydd	510
Darparu hunangymorth cymunedol i bobl sy'n byw gyda chyflwr iechyd meddwl ysgafn i gymedrol. Nifer y cyfranogwyr.	Newydd	356
Nifer y bobl yn cymryd rhan mewn cyfleoedd gweithgarwch corfforol yn y gymuned	1350	3500
Nifer y disgyblion sy'n cymryd rhan yn y cyrsiau Safonau Cenedlaethol a ddarparwyd fel rhan o raglen Seiclo Ysgolion.	Newydd	400
Nifer y pryniannau prawf tybaco a gynhaliwyd i bobl ifanc	20 o Bryniannau Prawf (pob cynnyrch)	20 o Bryniannau Prawf (pob cynnyrch)

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer y bobl yn defnyddio gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu	5% o'r holl ysmygwyr	5% o'r holl ysmygwyr
% yr ysgolion sydd wedi cyflawni Ysgolion Iach Cam 3	95%	95%
% yr ysgolion yn gweithio tuag at y Wobr Ansawdd Genedlaethol	Newydd	20%
Nifer y lleoliadau yn y Cynllun Ysgolion Iach a'r Cynllun Cyn-Ysgol Iach a Chynaliadwy	45	64
Nifer y lleoliadau sydd wedi cwblhau'r Cynllun Ysgolion Iach a'r Cynllun Cyn-Ysgol Iach a Chynaliadwy	Newydd	5
Byddwn yn mesur pa mor dda rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
% yr Oedolion sy'n Ysmegu yng Nghaerffili	16% erbyn 2020	16% erbyn 2020
Nifer yr ysgolion sydd wedi cyflawni'r Wobr Ansawdd Genedlaethol	8	9 (10%)

Gwybodaeth arall am berfformiad	Canlyniad Llinell Sylfaen 2014-15	
% y trigolion sy'n cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol cynifer o weithiau ag a argymhellir bob wythnos	29% (2012-13)	Adroddia d l'w gyyhoeddi yn Hrdref 2016
% y trigolion sy'n bwyta'r pum dogn neu fwy o ffrwythau a llysiau a argymhellir bob dydd.	28% (2012-13)	
% yr oedolion wedi'u categoraiddio fel rhai sydd dros bwysau neu'n ordew yng Nghaerffili	63% (2012-13)	
% y plant 4/5 oed wedi'u categoraiddio fel rhai sydd dros bwysau neu'n ordew yng Nghaerffili	28.5% (2012-13)	
Bwlch mewn disgwyliad oes iach rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig a'r ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghaerffili ar gyfer dynion	19.2 blynedd	
Bwlch mewn disgwyliad oes iach rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig a'r ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghaerffili ar gyfer menywod	17.4 blynedd	
Cyfraddau marwolaeth cyn amser ar gyfer oedolion	374.8 o bobl fesul 100,000 o'r boblogaeth (2007)	
Nifer y trigolion a gyfeiriwyd o archwiliadau sgrinio iechyd at wasanaethau ychwanegol	Mesur newydd ar gyfer 14/15	
Ymgyrch tybaco anghyfreithlon - nifer yr adroddiadau gwybodaeth a dderbyniwyd a chamau gorfodi dilynol	Mesur newydd ar gyfer 14/15	

Mae gwybodaeth perfformiad arall (uchod) yn dweud wrthym os yw sefyllfa yn gwella neu ddim yn y tymor hir. Nid ydym yn gosod targedau am y data hwn oherwydd bod y rhain yn fwy cymhleth gyda dylanwadau ehangach na dim ond yr awdurdod lleol. Rydym yn gallu dylanwadu ond nid ydym yn gallu bod yn hollol gyfrifol am yr holl welliannau perfformiad testunau fel lleihau gordewdra. Mae hyn yn golygu y byddai'n amhriodol i osod targedau ar gyfer y data uchod.

Pa wahaniaeth ydyn ni'n bwriadu ei wneud?

Ein hamcan yw cymryd camau i leihau ôl troed carbon yr Awdurdod a hysbysu a helpu eraill o fewn y Fwrdeistref i wneud yr un peth. Yr amcan cyffredinol yw lleihau ôl troed carbon yr Awdurdod 26,035 tonnall fetrig erbyn 2019, sy'n ostyngiad o 45%.

Pam y dewisom yr Amcan Lles hwn?

Mae ein hinsawdd yn newid yn ddramatig o ganlyniad uniongyrchol i allyriadau nwyon tŷ gwydr o weithgarwch dynol. Carbon deuocsid (CO₂) yw'r nwy tŷ gwydr mwyaf arwyddocaol a chyffredin a allyrir, yn bennaf yn sgil llosgi tanwydd ffosil fel glo, olew a nwy naturiol.

Mae Llywodraeth y DU, sydd wedi ymrwymo i weithredu, ac wedi cyflwyno'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd ynghyd â tharged i dorri allyriadau carbon o leiaf 80% erbyn 2050, gyda gostyngiad gofynnol o 26% erbyn 2020 ledled y DU.

Mae CBSC yn sefydliad mawr ac, fel y cyfryw, mae ganddo ôl troed carbon mawr. Mae gennym rwymedigaeth i gymryd camau i leihau ein hôl troed carbon a'r effaith negyddol gysylltiedig ar yr amgylchedd.

Pa Nodau Lles Cenedlaethol y mae'r amcan hwn yn cyfrannu atynt?

Cymru lewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd). Nod uniongyrchol yr amcan hwn yw lleihau ein hôl troed carbon a symud at fod yn awdurdod carbon is.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang. Dyma ein cyfraniad ni tuag at amcanion byd-eang i reoli allyriadau carbon.

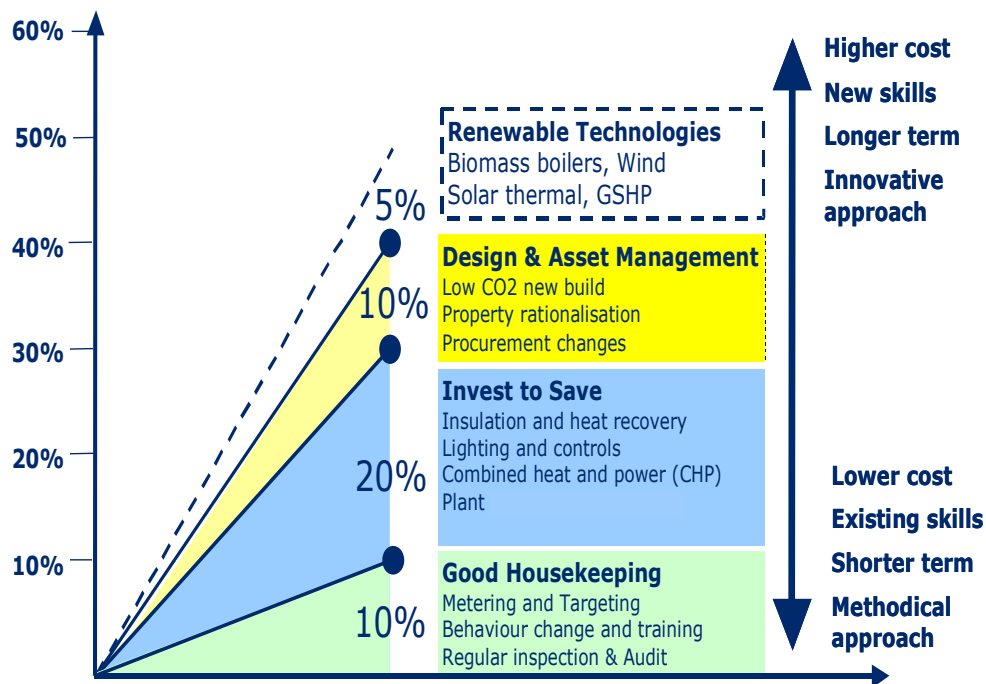
Pa rai o'r pum dull o weithio ydyn ni wedi'u cyflawni?	Ie/Na/Rhannol	Faint o waith sydd angen i ni ei wneud o hyd i fodloni'r dulliau hyn o weithio?
1. Edrych i'r hirdymor fel nad ydym yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain.	Ie	Mae hwn yn hirdymor am fod gwelliannau parhaus mewn technoleg yn caniatáu ar gyfer gostyngiadau pellach mewn ynni, fodd bynnag, mae arfer da yn mynnu na ddylai cynlluniau Buddsoddi i Arbed fod yn hwy na 10 mlynedd, ac mae technoleg yn cael ei hadolygu fel rhan o raglen dreigl.
2. Mabwysiadu dull integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar bob un o'r nodau lles wrth benderfynu ar eu blaenoriaethau lles.	Rhannol	Rydym yn rhannu gwybodaeth ac arfer da gydag amryw o bobl eraill yn y maes lleihau carbon, ond mae hwn yn faes y gellid ei ddatblygu ymhellach.
3. Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.	Rhannol	Rydym yn cynnwys amrywiaeth o bobl, fel ysgolion, wrth gyflwyno paneli solar neu mewn gwaith ar gartrefi i'r henoed, ond mae hon yn agwedd y gallai fod angen gwneud mwy o waith arni.
4. Gweithio gyda phobl eraill mewn dull cydweithredol i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd.	Na	Rydym yn rhannu gwybodaeth ac arfer da gyda chyrff cyhoeddus eraill, ond mae rhan fwyaf ein datrysiadau'n cael eu rheoli ar gyfer ein heiddo ein hunain, felly ychydig o le sydd i'r dull hwn o weithio ar hyn o bryd.
5. Deall gwraidd y problemau er mwyn eu hatal rhag digwydd.	Ie	Mae'n rhaid i bob un o'n cynigion a'n cyllid ar gyfer gwella gael eu cyfiawnhau a'u dilysu, gan ddangos dealltwriaeth o achosion gyda'r bwriad o atal.

Beth yw ein sefyllfa nawr?

Dros y degawd diwethaf, mae Tîm Rheoli Ynni'r Awdurdod wedi ysgogi a sicrhau arbedion sylweddol o ran carbon ac ynni. O ganlyniad, mae allyriadau carbon blyneddol 2,706 o dunelli yn is nag y byddent wedi bod fel arall. Caiff yr arbedion hyn eu cofrestru drwy 228 o brosiectau Buddsoddi i Arbed. Sicrhawyd arbedion ychwanegol y tu allan i'r cynllun hwn, gyda phob un ohonynt yn arwain at awdurdod llawer mwy effeithlon o ran carbon.

Mae gofynion deddfwriaethol yn cyfrannu at y newid hwn, ac mae diffyg cydymffurfiaeth yn arwain at ddirwyon/erlyniadau. Mae gofynion deddfwriaethol yn helpu i godi proffil gwelliannau o ran carbon, ac mae'r rhain yn cynnwys darparu Tystysgrifau Arddangos Ynni (DEC) sy'n dangos graddfa berfformiad ynni gweithredol adeiladau, Tystysgrifau Perfformiad Ynni (EPC) sy'n dangos perfformiad ynni tybiannol adeiladau, a chydymffurfio â'r cynllun Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC), sy'n dreth carbon yn costio oddeutu £440k y flwyddyn.

Bydd ein Strategaeth Lleihau Carbon yn dod i ben yn 2019. Tra bod awdurdodau eraill wedi rhoi gwasanaethau fel hamdden a thai ar gontract allanol, caiff ein gwasanaethau ni eu darparu'n fewnol. Mae hon yn ystyriaeth bwysig o gofio'r gydberthynas uniongyrchol rhwng oedran stoc adeiladau (adeiledd a gwasanaethau adeiladu) a'r defnydd o ynni. Mae gan y Strategaeth Lleihau Carbon bedair thema allweddol ar gyfer cyflawni gwelliannau o ran carbon: Gwaith Cynnal a Chadw Da; Buddsoddi i Arbed; Rheoli Asedau a Thechnoleg Adnewyddadwy.



Gwaith Cynnal a Chadw Da:

Mae'r thema hon yn ymwneud â newid ymddygiad, sicrhau bod staff yn ymwybodol bod eu gweithredoedd yn cyfrannu at allyriadau carbon a'u hannog i ddiffodd goleuadau, cyfrifiaduron neu gyfarpar arall. Mae'r rhain yn newidiadau syml a all gael eu gwneud yn syth. Mae'n dibynnu ar godi ymwybyddiaeth o faterion drwy; addysg, hyfforddiant, archwiliadau ynni neu dystysgrifau ynni i'w harddangos. Caiff ei chefnogi drwy sicrhau bod meincnodau a data da ar gyfer pob adeilad.

Buddsoddi i Arbed

Gall defnyddio technoleg newydd leihau allyriadau carbon. Yn fwy aml na pheidio, ceir achos busnes cryf dros fuddsoddi. Nod Caerffili yw parhau â'i raglen newid goleuadau stryd, er enghraifft, o rai 90 wat i rai â fformat mwy ynni effeithlon a elwir yn Ddeudau Allyrru Golau (LEDs), sy'n defnyddio 19 wat o drydan. Bydd hyn yn arwain at ostyngiadau sylweddol mewn carbon, a gostyngiadau pellach.

Ymhlith y technolegau safonol eraill sydd wedi'u gosod mae Systemau Rheoli Ynni Adeiladau, deunydd inswleiddio, goleuadau gwell a rheolaethau ar gyfarpar. Mae gan CBS Caerffili record dda yn hyn o beth ac mae'n cymharu'n ffafriol â sefydliadau sector cyhoeddus eraill ledled y DU.

Dylunio a Rheoli Asedau

Gall dewis yr adeiladau cywir i'w cadw neu eu gwaredu gael effaith sylweddol ar allyriadau carbon, a hefyd codi adeiladau ynni effeithlon, sy'n cynhyrchu llai o garbon na'r adeiladau sy'n cael eu disodli. Er enghraifft: mae Tŷ Pontllanfraith wrthi'n cael ei ddatgomisiynu fel swyddfa gorfforaethol Caerffili. Gallai hyn arbed tua 409 o dunelli o garbon yn flynyddol. Dim ond pe bai'r adeilad newydd neu'r adeilad a fyddai'n disodli'r hen adeilad lle lleolir y staff a adleolwyd, yn fwy ynni effeithlon na'r adeilad blaenorol, neu pe bai staff yn cael eu hadleoli i adeiladau presennol, y byddai'r Cyngor yn arbed carbon.

Mae tanfeddiannaeth mewn adeiladau yn arwain at fwy o allyriadau carbon, ac amlygir hyn pan fydd ysgol yn gwresogi'r ysgol gyfan er mai dim ond un ystafell sydd ei hangen ar gyfer dosbarth nos cymunedol.

Technoleg Adnewyddadwy

Nid oes gan yr Awdurdod gyllideb ar gyfer 'Technoleg Adnewyddadwy'. Y dull cywir o weithredu yw ymgymryd â 'Gwaith Cynnal a Chadw Da', 'Buddsoddi i Arbed' a 'Rheoli Asedau', cyn ystyried ymgorffori 'Technoleg Adnewyddadwy'. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gosod rhai technolegau adnewyddadwy eisoes, a bydd rhaid gosod rhai technolegau adnewyddadwy ar gyfer prosiectau adeiladu newydd e.e. ar Ysgol Uwchradd Gorllewin Islwyn fel rhan o safonau BREEAM*. * *BREEAM - Dull Asesu Amgylcheddol y Sefydliad Ymchwil Adeiladu*

Pa gamau ydym ni'n mynd i'w cymryd er mwyn gwella?

Gwaith Cynnal a Chadw Da

1. Hyfforddiant ar ein Hymrwymiad i Leihau Carbon (CRC)
Codi Ymwybyddiaeth yn Gyffredinol drwy fformatau cyfryngau amrywiol
2. Hyfforddi aelodau staff allweddol e.e. gofalmwr ynghylch systemau rheoli ynni adeiladau.
3. Ailgyhoeddi gwybodaeth meincnodi i reolwyr adeiladau.*
4. Codi ymwybyddiaeth ynglŷn â phwysigrwydd lleihau'r defnydd o ynni drwy weithdai, digwyddiadau a hyfforddiant gyda staff a disgyblion yn ein hysgolion.
5. Anfon neges e-bost fisol ar ffeithiau ynni i ysgolion a Phenaethiaid.*
6. Trefnu i Dŵr Cymru roi staff yn eu stondin ymwybyddiaeth ynglŷn â dŵr yn y dderbynfa yn swyddfeydd Tŷ Penallta. Bydd hyn yn cynnwys arddangosiadau ymarferol ar y modd y gall technoleg leihau'r defnydd o ddŵr a chost dŵr.
7. Anfon 4 neges ar y fewnwyd yn canolbwyntio ar arferion arbed dŵr.

**Noder - Argymhellwyd y rhain gan Bennaeth ar sail yr hyfforddiant CRC a gynhaliwyd yn 2015/16.*

Noder - Ni ellir mesur sawl cam gweithredu gan na allwn bob amser gofnodi'r allyriadau carbon sy'n deillio o gymryd y camau hynny.

Buddsoddi i Arbed Ar brosiectau a ariennir gan *Salix, er enghraifft:

1. Ystyried amrywiaeth o oleuadau gwell i ysgolion cynradd.
2. Ystyried amrywiaeth o systemau rheoli ynni adeiladau.
3. Mae cyfle i ddisodli lampau goleuadau stryd presennol (90 wat) ag unedau LED effeithlon iawn (19 wat).
4. Ymhlith technolegau eraill sy'n cael eu hystyried mae: Inswleiddio, cywiro foltedd a rheolaethau.
5. Hyrwyddo dealltwriaeth o arbed dŵr a manteision hynny.
6. Codi ymwybyddiaeth o arbed dŵr mewn 20 o adeiladau trwy gynnal archwiliad dŵr. Bydd y canfyddiadau'n cael eu rhoi i reolwyr yr adeiladau a byddant yn cynnwys gwybodaeth fel gosodiadau diffygiol, sestonau sy'n gorlifo a sestonau heb ddyfeisiadau rheoli. Rhoddir costau dangosol hefyd ar gyfer cywiro'r diffygion.

**Salix Finance; mae'n sefydliad allanol, sy'n gweinyddu'r cyllid ar ran y Llywodraeth Ganolog*



Rheoli Asedau

1. Mae'n debygol yr ystyrir gwerthu neu waredu nifer o adeiladau a all sicrhau rhai arbedion o ran carbon.
2. Hyfforddi staff i wneud defnydd gwell o'n hadeiladau e.e. cynghori ysgolion i leoli gweithgareddau ar ôl ysgol mewn adeiladau llai o faint yn hytrach na defnyddio'r prif flociau addysgu sydd angen mwy o wres a golau. Fodd bynnag, ni fyddai modd mesur yr arbedion o ran carbon.

Technoleg Adnewyddadwy

1. Mae cyfleoedd ar gael i osod mwy o systemau ffotofoltäig (PV). Bydd rhai adeiladau allweddol yn cael eu hadolygu o ran addasrwydd, ystyriaeth, a gosodiadau lle profir eu bod yn gost-effeithiol.
2. Hyrwyddo'n fewnol fanteision a dealltwriaeth o dechnoleg adnewyddadwy yn y grŵp carbon, ac o bosibl fforymau eraill fel y fforwm cyllideb ysgolion.

Sut fyddwn ni'n gwybod ein bod wedi gwella?

Gwaith Cynnal a Chadw Da

- Byddwn yn amlinellu pwy sydd wedi cael hyfforddiant ar ein hymrwymiad i leihau carbon ac yn sicrhau bod deunydd cyflwyno ar gael.
- Byddwn yn cadw cofnod o nifer y gweithgareddau sy'n hyrwyddo ymwybyddiaeth.
- Byddwn yn cadw cofnod o ddigwyddiadau dosbarthu data penodol fel Tystysgrifau Arddangos Ynni neu wybodaeth feincnodi arall.
- Byddwn yn cadw cofnod o nifer y gweithdai, digwyddiadau a hyfforddiant a drefnir gydag ysgolion.
- Byddwn yn cadw cofnod o nifer yr achrediadau i Wobrau Baner Werdd a Phlatinwm Eco Ysgolion.

Buddsoddi i Arbed

- Byddwn yn cyflwyno adroddiadau ar yr holl arbedion carbon (tunelli) ac ynni (kWh) o dechnolegau newydd sy'n cael eu gosod drwy'r cynllun Buddsoddi i Arbed.

Rheoli Asedau

- Byddwn yn cadw cofnod o'r digwyddiadau lle'r ydym wedi darparu arweiniad ar ddefnyddio adeiladau yn effeithlon, yn enwedig y rhai sy'n deillio o arbedion carbon deuocsid (CO₂).

Technolegau Adnewyddadwy

- Byddwn yn nodi ac yn cyflwyno adroddiadau ar unrhyw dechnolegau ynni adnewyddadwy presennol sydd wedi'u gosod ac yn hawlio Tariffau Bwydo-i-Mewn, y rhai sydd wedi'u gosod (os oes rhai) yn ystod y flwyddyn, ac yn amlinellu pa gynlluniau sydd wedi'u hystyried a'u gwrthod

Gyda phwy y byddwn ni'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcan hwn?

- *Byddwn yn cysylltu ag aelodau o staff ar draws yr Awdurdod, fel penaethiaid, gofawyr, staff cyfleusterau a'r rhai y mae cysylltiad uniongyrchol rhyngddynt a'r modd y caiff ynni ei ddefnyddio o fewn adeilad.*
- *Byddwn yn defnyddio prosesau, cyflenwyr a gosodwyr technolegau a gwasanaethau gwella ynni profedig i hwyluso prosiectau Buddsoddi i Arbed, fel:*
 1. *Gosodwr(gosodwyr) trydanol dynodedig*
 2. *Tîm cyfleusterau sy'n ymdrin ag adeiladau*
 3. *Gosodwyr systemau Rheoli Ynni Adeiladau*
 4. *Defnyddio trefniadau fframwaith presennol i gaffael systemau pŵer solar*
 5. *Cymru Effeithlon, a ddisodlodd yr Ymddiriedolaeth Garbon yng Nghymru.*
- *Bydd yr Adran Goleuadau Stryd yn sefydlu llwybrau caffael perthnasol ac yn nodi gosodwyr priodol er mwyn gwneud gwelliannau i oleuadau stryd.*
- *Byddwn yn gweithio gyda disgyblion a staff mewn ysgolion i godi ymwybyddiaeth ac annog arbed ynni.*

Pa adnoddau sydd gennym i gyflawni'r nod hwn?

Mae gennym dîm ynni sefydledig sy'n arbenigo yn y pwnc hwn; mae ganddynt flynyddoedd lawer o brofiad o ddelio ag arbenigwyr caffael, darparwyr ynni, darparwyr technoleg, dylunwyr eiddo, rheolwyr safleoedd, gofawyr safleoedd, rheolwyr cyfleusterau a chontractwyr.

Mae CBSC wedi bod yn defnyddio cyllid Buddsoddi i Arbed Salix (sy'n sefydliad allanol yn gweinyddu'r cyllid ar ran y Llywodraeth Ganolog) ers mis Medi 2004. Mae Salix yn darparu £200k o arian y llywodraeth ac mae CBSC wedi darparu £500k. Defnyddir y dull cyllido hwn fel system fenthyca ar draws pob eiddo annomestig er mwyn rhoi technolegau ynni effeithlon ar waith. Mae'r cynllun hwn wedi arbed 2,706 o dunelli o garbon yn flynyddol oddi ar ei lefelau defnyddio presennol. Pan gyfeiriwn at arbedion gydol oes, byddwn yn cyfrifo hyn gan arbedion a wnaed dros gyfnod oes y dechnoleg honno. Mae rhychwant oes gwahanol gan bob technoleg, felly er enghraifft, mae gorchudd pwll yn darparu arbediad dros 5 mlynedd ac mae insiwleiddio yn y llofft yn darparu arbediad carbon dros 20 mlynedd. Mae hyn wedi darparu arbedion gydol oes o dros £4.5 miliwn.

Mesurau Perfformiad

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer y digwyddiadau hyfforddi CRC a ddarparwyd	4 grŵp	4
Nifer yr archwiliadau ynni a gwblhawyd ar adeiladau ac a drosglwyddwyd i reolwyr adeiladau	25	25
Nifer y technolegau ynni adnewyddadwy (sy'n hawlio Tariffau Bwydo-i-Mewn neu Gymhelliad Gwres Adnewyddadwy) a osodir, a rhinweddau a manteision cynlluniau ynni adnewyddadwy presennol. Caiff y Grŵp Carbon ei hysbysu amdanynt.	7 cynllun	12 cynllun
Nifer y goleuadau stryd wedi'u newid i fformat Deudodau Allyrru Golau (LEDs).	9,110	1250* 'w hadolygu yn yr haf 2016
Nifer y gweithdai a'r digwyddiadau a gynhaliwyd gydag ysgolion fel rhan o'r rhaglen Eco Ysgolion	71	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016
Nifer y sesiynau hyfforddi, gan ddefnyddio'r cyflwyniad rhagnodedig "Arbedion Ynni Mewn Ysgolion", yn cael eu cyflwyno i ysgolion	15	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur pa mor dda rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer y Tystysgrifau Arddangos Ynni (DEC) ac Adroddiadau Cyngchori ar Argymhellion a gynhyrchwyd ac a gyflwynwyd i reolwyr adeiladau.	Dim targed ffurfiol sefydledig. Penderfynir niferoedd gan yr eiddo hynny y mae angen DECaau newydd/DEC wedi'u hadnewyddu arnynt	
Cyfanswm arbedion ynni gydol oes (kWh) sy'n deillio o newid goleuadau stryd.	2,500,000 kWh yn flynyddol	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016
% ein hysgolion sy'n cyflawni achrediad Baner Werdd Eco Ysgolion	73%	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016
Nifer ein hysgolion sy'n cyflawni gwobr Platinwm Eco Ysgolion.	21	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016
Gwario 75% o'r gyllideb sydd ar gael (buddsoddi i wario) mewn unrhyw flwyddyn ddynodedig.	Newydd	75%
Byddwn yn mesur a oes unrhyw un yn well ei fyd gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Swm y carbon (tunelli o CO ₂) wedi'i arbed drwy brosiectau buddsoddi Salix hyd yma. <i>Salix Finance; mae'n sefydliad allanol, sy'n gweinyddu'r cyllid ar ran y Llywodraeth Ganolog</i>	Dim targed sefydledig. Penderfynir gan brosiectau cymwys wedi'u dilysu yn cael eu cymeradwyo.	
Y carbon gydol oes a arbedir drwy newid i oleuadau stryd effeithlon iawn (tunelli)	1,235 o dunelli	Targed i'w adolygu yn yr haf 2016

Pa wahaniaeth ydyn ni'n bwriadu ei wneud?

Mae Llywodraeth Cymru a'r Cyngor hwn o'r farn y dylai pawb yng Nghymru gael y cyfle i fyw mewn cartref o ansawdd da mewn cymuned ddiogel.

Er mwyn helpu i gyflawni hyn, mae'n rhaid i safon a chyflwr ffisegol y tai presennol gael eu cynnal a'u gwella yn unol â Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC).

Mae'r safon yn cynnwys saith prif elfen:

1. Mewn cyflwr da.
2. Yn ddiogel ac wedi'i ddiogelu.
3. Â gwres digonol, tanwydd effeithlon ac wedi'i inswleiddio'n dda.
4. Yn cynnwys cegin ac ystafell ymolchi modern.
5. Wedi'i reoli'n dda (ar gyfer tai rhent).
6. Wedi'i leoli mewn amgylchedd deniadol a diogel.
7. Yn diwallu anghenion yr aelwyd (cyhyd ag y bo'n rhesymol ac ymarferol bosibl). Er enghraifft, darparu ar gyfer anableddau penodol.

Byddwn yn anelu at sicrhau bod pob un o gartrefi'r Cyngor yn cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru, gan helpu i wella ansawdd bywyd y bobl sy'n byw yn y cartrefi hynny. Bydd y rhaglen waith yn creu trefniadau hirdymor, a fydd yn helpu i gynnal swyddi lleol, cynnig cyfleoedd i hyfforddi a datblygu sgiliau, a sicrhau manteision i'r gymuned ehangach.

Erbyn 2020 rydym eisiau i'n cymunedau wybod:

- Ein bod wedi darparu'r gwelliannau gorau i gartrefi ein tenantiaid.
- Ein bod wedi gwneud hynny ar y cyd â hwy ac nid iddynt.
- Bod eu cartrefi wedi creu swyddi go iawn yn ein cymunedau.
- Ein bod wedi cyflawni'r prosiect cyfan yn brydlon ac o fewn y gyllideb.

Dim ond os yw'r Cyngor cyfan, tenantiaid a rhanddeiliaid allweddol eraill yn cydweithio y gellir cyflawni'r uchelgeisiau hyn, ac rydym yn hyderus, gyda'u cymorth, y bydd y rhaglen hon yn trawsnewid cartrefi'r Cyngor, a bywydau ein dinasyddion a'n cymunedau.

Pam y dewisom yr Amcan Lles hwn?

Ymhlith rhai o'r prif heriau sy'n wynebu'r Awdurdod mae fforddiadwyedd hirdymor tai, effeithiau incymau isel, tlodi tanwydd a gwella ansawdd tai yn y sector cymdeithasol. Bydd angen buddsoddi dros £200 miliwn yng nghartrefi'r Cyngor ar draws ein Bwrdeistref Sirol i fodloni rhaglen Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) erbyn 2020.

Yn 2012, cymerodd tenantiaid y Cyngor ran mewn pleidlais i leisio'u barn ynghylch y ffordd y byddai eu cartrefi yn cael eu rheoli yn y dyfodol, a gwnaethant bleidleisio i gadw'r Cyngor fel eu landlord.

Mae'r rhaglen yn cael ei chyflwyno yn ôl dull gweithredu yn y gymuned, a bydd pob cartref y Cyngor yn cael eu harolygu er mwyn pennu graddau'r gwaith mewnol ac allanol sydd ei angen.

Mae hon yn rhaglen flaenllaw fawr a fydd yn rhoi hwb i'r economi leol. Mae'r Cyngor hefyd wedi nodi uchelgais y dylai'r arian a gaiff ei wario ar wella cartrefi fod yn gatalydd ar gyfer gwaith adfywio ehangach sy'n gwella bywydau a chymunedau.

Rydym hefyd wedi sefydlu 'Tasglu Cartrefi Caerffili', sy'n cynnwys saith cynghorydd a saith cynrychiolydd tenantiaid, sy'n cyfarfod yn rheolaidd i drafod cynnydd o fewn rhaglen SATC a'r gwelliannau i'r gwasanaeth tai. Caiff y Tasglu ei lywio gan Grŵp Atgyweiriadau a Gwelliannau Tenantiaid.



Pa Nodau Lles Cenedlaethol y mae'r amcan hwn yn cyfrannu atynt?

Cymru gydnerth

Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).

Cymru o gymunedau cydlynus

Bydd sicrhau bod holl gartrefi'r Cyngor yn bodloni Safon Ansawdd Tai Cymru yn helpu i wella ansawdd bywyd i'r bobl, a bydd y canlyniad yn arwain at gymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.

Cymru llewyrchus

Mae cartrefi sy'n defnyddio ynni'n effeithlon yn cyfrannu at leihau tlodi tanwydd ac yn cyfrannu at Gymru fwy llewyrchus

Cymru iachach

Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei hyrwyddo i'r eithaf a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol. Mae cysylltiad rhwng cael cartref o ansawdd da i fyw ynddo ac iechyd meddwl a chorfforol gwell, ac felly mae'r gwaith rydym yn ei wneud i wella mynediad corfforol, ac yn fwy cyffredinol y stoc dai, yn cyfrannu at Gymru iachach.

Pa rai o'r pum dull o weithio ydyn ni wedi'u cyflawni?	Ie/Na/Rhannol	Faint o waith sydd angen i ni ei wneud o hyd i fodloni'r dulliau hyn o weithio?
1. Edrych i'r hirdymor fel nad ydym yn amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu'u hanghenion eu hunain.	Ie	Mae terfyn amser 30 mlynedd i'r cynllun busnes Cyfrif Refeniw Tai, ac mae'n mynnu bod Safonau Ansawdd Tai Cymru yn cael eu cyflawni erbyn 2020, a'u cynnal
2. Mabwysiadu dull integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar bob un o'r nodau lles wrth benderfynu ar eu blaenoriaethau lles.	Yn rhannol	Mae tai o ansawdd da yn cael effaith fuddiol ar iechyd a lles Mae tai yn agwedd o fewn ein cynllun partneriaeth hirdymor, fodd bynnag, mae hwn yn faes y gellir ei ddatblygu
3. Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.	Ie	Mae ymrwymiad i gynnwys tenantiaid yn y rhaglen Safonau Ansawdd Tai Cymru (SATC) a gwelliannau i wasanaethau tai Mae 'Grŵp Gorchwyl Cartrefi Caerffili' yn cynnwys cynrychiolwyr tenantiaid, sy'n trafod cynnydd ac sy'n cael eu cynnwys
4. Gweithio gyda phobl eraill mewn dull cydweithredol i ganfod atebion cynaliadwy ar y cyd.	Yn rhannol	Ceir cydweithredu gyda'r adran tai i helpu mewn rhinwedd ehangach na SATC gyda chymdeithasau tai, landlordiaid ac ati, fodd bynnag, mae hwn yn faes y gellid ei
5. Deall gwraidd y problemau er mwyn eu hatal rhag digwydd.	Ie	Mae'r amcan yn ymwneud â gwella cartrefi ar gyfer yr hirdymor, ac felly mae'r gwaith yn ceisio deall ac atal dirywiad yn y stoc dai er lles ansawdd bywyd dinasyddion. Mae yna heriau economaidd a chymdeithasol, yn enwedig ar rai o'r

Beth yw ein sefyllfa nawr?

Yn ystod 2015/16, mae 1415 eiddo wedi elwa o welliannau mewnol, gan gyflawni 77% o'r targed. Mae wyth o gontractau allanol wedi'u cwblhau mewn perthynas â 203 eiddo yn Markham, Argoed, Oakdale a Hengoed a bu gwariant o ryw £25m.

Fodd bynnag, nid yw'r holl dargedau wedi'u bodloni. Bu llithriant am amrywiaeth o resymau, er enghraifft, gyda gwaith mewnol, roedd nifer o resymau gan gynnwys dim mynediad i eiddo (rhyw 40%), tanberfformio gan gontractwyr, capasiti o fewn SATC i ddarparu pecynnau contract cyflawn gydag arweiniad digonol mewn cyfnodau, ac oedi gydag arolygon asbestos allanol. Fodd bynnag, mae'r tîm yn gweithio'n galed i ddatrys y materion hyn, ac mae mesurau ychwanegol ar waith i sicrhau y bydd y dyddiad targed, sef 2020, yn cael ei fodloni.

Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd rhaglen gwaith allanol 2015/16 yn cael ei chwblhau ar ddiwedd 2016.

Pa gamau ydym ni'n mynd i'w cymryd er mwyn gwella?

Mae angen cynnydd sylweddol yng nghyflymder y rhaglenni gwaith yn ystod 2016/17 a dros y 4 blynedd ariannol nesaf er mwyn sicrhau:-

- Parhau i gyflawni'r rhaglen buddsoddi cyfalaf mewn perthynas ag atgyweiriadau a gwelliannau mewnol ac allanol.
- Sicrhau ein bod yn mynd ar drywydd cyfleoedd ariannu allanol er mwyn cefnogi mesurau gwella ynni.
- Dealltwriaeth a phwysigrwydd cyflawni addasiadau amserol a sensitif sy'n diwallu anghenion penodol rhai cartrefi unigol.
- Cydymffurfio â'r safonau a nodwyd yn y Siarter Ymddiriedaeth. Mae hyn yn gymwys i'r gweithlu mewnol a chontractwyr.
- Cyflawni a chynnal y lefelau uchel o foddhad tenantiaid gyda'r gwaith a wneir i'w cartrefi.
- Rhoi'r gwelliannau amgylcheddol ar waith i fodloni Rhan 6 o'r safon cymunedau deniadol a diogel.

Sut fyddwn ni'n gwybod ein bod wedi gwella?

Byddwn yn gallu dangos ein bod wedi gwneud newidiadau er gwell i ansawdd ein stoc tai cymdeithasol, yr amgylchedd o'u cwrpas a bywydau tenantiaid, drwy'r canlynol:

- Nifer y gwelliannau mewnol i gartrefi yn unol â chanllawiau SATC.
- Nifer y gwelliannau allanol i gartrefi yn unol â chanllawiau SATC.
- Lefelau boddhad cwsmeriaid gydag unrhyw waith a wneir i'w cartrefi

Gyda phwy y byddwn ni'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcan hwn?

Bydd y Cyngor yn gweithio gyda thenantiaid, grwpiau cymunedol, sefydliadau cyhoeddus/preifat a thrydydd sector eraill, grwpiau gwaith mewnol a chontractwyr, er mwyn cyflawni rhaglen SATC yn unol â chanllawiau a thargedau Llywodraeth Cymru.

Pa adnoddau sydd gennym i gyflawni'r nod hwn?

Mae Llywodraeth Cymru a'r Cyngor wedi ymrwmo i raglen fuddsoddi gwerth £200 miliwn er mwyn cyrraedd safonau SATC erbyn 2020. Mae'r gallu i fodloni'r ymrwymiad yn cael ei adolygu'n gyson er mwyn ymateb i amgylchiadau sy'n newid yn gyson. Mae'r gwaith o gyflawni'r newidiadau a'r gwelliannau angenrheidiol yn destun rhai rhwystrau o ran adnoddau ffisegol, a byddant yn parhau i fod yn destun y rhwystrau hynny. Maent hefyd ar drugaredd dylanwadau'r farchnad ehangach (megis argaeledd crefftwyr a chontractwyr effeithlon o safon, mynediad i gartrefi, a chynhyrchion a thechnolegau gosod ac atgyweirio o safon).

Ceir gwybodaeth bellach am "Safon Ansawdd Tai Cymru" yn y canllawiau diwygiedig i landlordiaid cymdeithasol ar ddehongli a chyflawni SATC Gorffennaf 2008, neu drwy fynd i wefan Llywodraeth Cymru a chlicio ar y ddolen [Llywodraeth Cymru, Safon Ansawdd Tai Cymru](http://gov.wales/topics/housing-and-regeneration/housing-quality/welsh-standard/?skip=1&lang=cy) neu deipio <http://gov.wales/topics/housing-and-regeneration/housing-quality/welsh-standard/?skip=1&lang=cy>

Mesurau Perfformiad

Mesurau	Targed 2015/16	Targed 2016/17
Byddwn yn mesur faint rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Nifer y cartrefi sy'n cydymffurfio â SATC mewn perthynas â'u helfennau allanol. Fe wnaeth adroddiad i'r Cabinet ar 3 Chwefror 2016 gymeradwyo ailbroffilio gwaith wedi'i gynllunio a newidiadau i dargedau.	Diwygiwyd i 1520 o 2275	2071
Nifer y cartrefi sy'n cydymffurfio â SATC mewn perthynas â'u helfennau mewnol. Fe wnaeth adroddiad i'r Cabinet ar 3 Chwefror 2016 gymeradwyo ailbroffilio gwaith wedi'i gynllunio a newidiadau i dargedau.	Diwygiwyd i 1835 o 2242	1992
Nifer y cartrefi sy'n eiddo i'r awdurdod lleol sydd wedi cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru (nifer y cartrefi a gyrhaeddodd y safon yn ystod y flwyddyn).	909	1263
Byddwn yn mesur pa mor dda rydym yn ei wneud gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
Gwaith mewnol (pob un o'r pedair elfen fewnol – Gwresogi, Gwaith Trydanol, Ceginau ac Ystafelloedd Ymolchi) a gwblhawyd o fewn 20 diwrnod i ddechrau'r gwaith.	90%	Y mesur wedi'i ddileu o'r set casglu data
Safonau'r Siarter Ymddiriedaeth: Y Siarter Ymddiriedaeth a ddatblygwyd drwy ymgynghori â thenantiaid a staff, a gaiff ei hasesu trwy gwestiynau penodol yn yr arolwg boddhad cwsmeriaid. Mae'r Siarter hon yn rhestru'r safonau y gall tenantiaid eu disgwyl pan fydd gwaith yn cael ei wneud yn eu cartrefi. Caiff ei asesu trwy gwestiynau penodol yn yr arolwg boddhad cwsmeriaid (cyn, yn ystod ac ar ôl gwaith).	90%	90%
Byddwn yn mesur a oes unrhyw un yn well ei fydd gan ddefnyddio'r dystiolaeth isod		
% y tenantiaid y mae eu cartrefi wedi'u gwella'n fewnol trwy raglen SATC sy'n fodlon â'r gwaith a gwblhawyd.	80%	80%
Nifer y tenantiaid y mae eu cartrefi wedi'u haddasu fel rhan o waith SATC er mwyn diwallu eu hanghenion penodol	Yn dibynnu ar yr anghenion a nodir wrth gyflawni rhaglen SATC, felly ni allwn bennu targedau ar gyfer y mesur hwn.	

Sut i gysylltu â ni

Mae eich barn a'ch safbwyntiau ar gynnwys ein Cynllun Corfforaethol a'r blaenoriaethau rydym yn eu pennu bob blwyddyn yn bwysig i ni. Rydym yn croesawu eich mewnbwn fel y gallwn barhau i ddarparu gwybodaeth ystyrlon sy'n helpu i'ch hysbysu ynghylch ffocws y gwasanaeth, gan sicrhau ein bod yn gweithio ar y pethau sy'n bwysig o ran gwneud gwahaniaeth i chi, ein dinasyddion a'n cymunedau.

Cysylltwch â ni drwy: E-bost: [Uned Rheoli Perfformiad](mailto:pmu@caerphilly.gov.uk) (pmu@caerphilly.gov.uk) NEU drwy'r We-ddolen: [Amcanion Lles / Well-being Objectives](#) a dilynwch y cyfarwyddiadau ar y sgrin:

Amcanion Lles 2016-17

Bob blwyddyn rydym yn gosod ein meysydd i'w gwella. Mae'r rhain yn seiliedig ar feysydd ag anghenion sydd heb eu diwallu a lle gallwn weithio gydag eraill i wella ansawdd bywyd i'n trigolion. Y llynedd, yn dilyn ymgynghoriad gosodon ni pum amcan fel y nodir isod ac yn yr Amcanion Gwella 2015/16.

Roedd y pum amcan hyn yn heriol ac ynghyd â materion eraill y tu hwnt i'n rheolaeth, megis polisïau cenedlaethol, mae'n golygu bod llawer o waith i'w wneud o hyd. Oherwydd hyn, hoffem gadw'r un pum amcan ar gyfer 2016-17 a byddant yn cael eu hailenwi, 'Amcanion Lles'.

Rydym wedi ymgynghori ar yr amcanion hyn yn ddiweddar a bydd canlyniadau'r ymgynghoriad hwn yn cael ei gyhoeddi ym mis Mehefin 2016.

Improvement Objectives

[Improvement Objectives 2015/16 \(PDF\)](#)

[Improvement Objectives 2014/15 \(PDF\)](#)

[Improvement Objectives 2013/14 \(PDF\)](#)

The Improvement Objectives are available in Welsh or in other languages or formats upon request.

We would like your views on the current set of Improvement Objectives and you can let us know by clicking the button below.

[Give your views >](#)

Cysylltwch â ni

- E-bost
- Ffôn
- Cyfeiriad

Fel arall, cysylltwch â:

Ros Roberts

Rheolwraig Berfformiad

Uned Rheoli Perfformiad Corfforaethol

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Tŷ Penallta

Ystrad Mynach

Hengoed CF82 7PG

Ffôn: 01443 864238

E-bost: roberr@caerffili.gov.uk

Mae'r ddogfen hon ar *gael mewn ieithoedd a fformatau gwahanol ar gais*. Ceir rhagor o wybodaeth ar ein gwefan hefyd o dan [Perfformiad y Cyngor](#) neu ewch i www.caerffili.gov.uk

